

ประเทศกัมพูชา ชาวญายเคยเป็นรัฐอิสระ ในศตวรรษที่ 20 เคยส่งทูตมาค้าขายกับอยุธยา และเคยช่วยกษัตริย์เขมรปราบขบถ ต่อมาเขมรได้ยกกำลังทหารมาปราบชาวญายและผนวกอาณาจักรเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเขมร ชาวญายชอบการอพยพไปหาที่อันอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูก ชาวญายอพยพขึ้นเหนือเข้าสู่เมืองอัตปือแสนปาง จำปาสัก ตอนใต้ของลาว อพยพข้ามลำน้ำโขงเข้าสู่ภาคอีสานทางด้านแก่งสะพือ อำเภอโขงเจียม หลังจากนั้นลูกหลานของชาวญายได้แยกย้ายกันไปตั้งบ้านเรือนตามที่ต่าง ๆ ชาวญายอพยพเข้าประเทศไทยครั้งใหญ่ในตอนปลายอยุธยา (พ.ศ. 2245-2326) ชาวญายที่อพยพเข้ามาจะมีหัวหน้าของตัวเอง คนไทยเรียกชาวญายว่า “ส่วย” ในขณะที่ชาวญายเรียกตัวเองว่า กวย ญาย โกย หรือกวย ซึ่งแปลว่าคน ปัจจุบันพบชาวญายในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ นครราชสีมา มหาสารคาม ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และสุพรรณบุรี (www.hilltribe.org:1. ใน3)

ในเอกสารประวัติความเป็นมา : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ข้อมูล สาระ ความรู้ประเทศ (http:// www.baanjomayut.com: 1 ใน 3 และ 2 ใน 3) ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อสิ้นรัชกาลพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ.1761) อิทธิพลของขอมในแผ่นดินอีสานเริ่มเสื่อมลง หัวเมืองภาคอีสานของไทยนับตั้งแต่หนองหานลงไปจนถึงเมืองร้อยเอ็ด แต่ก่อนอยู่ใต้อิทธิพลของอาณาจักรขอมทั้งหมด ต่อมาได้ตกเป็นเมืองขึ้นของสุโขทัย ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงในปี พ.ศ.1827 เมื่อถึงสมัยพระเจ้าอู่ทองสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นในปี พ.ศ. 1893 แขวงเมืองร้อยเอ็ดได้ตกอยู่ในปกครองของอยุธยา ดังนั้น พระเจ้าฟ้ารุ่งจึงยกทัพลงไปตีเอาเมืองร้อยเอ็ดและเมืองอื่น ๆ อีกหลายเมือง เช่น เมืองพระศาสตร์ เมืองสะเซียน เมืองพระลิง เมืองพระนารายณ์ เมืองพระนาเทียน เมืองเซชะมาด เมืองสะพังสีแจ เมืองโพนผิงแดด

ประวัติศาสตร์ในสมัยโบราณภาคนี้เคยเป็นอาณาจักรขอมก่อนที่จะตกมาเป็นของไทย ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีชนชาวเขมรและส่วยปะปนอยู่กับชนชาติไทยทางตอนใต้ของภาค ส่วนทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือมีชนชาวเวียดนามเข้ามาปะปนอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา ได้มีชาวเวียดนามอพยพเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีชนชาติจีนอยู่ทั่วไปทั้งที่เป็นจีนแท้ และลูกผสม

เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลง ไทยก็เริ่มมีอำนาจและเข้าครอบครองดินแดนแถบนี้และได้มีการอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่ง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ราชอาณาจักรไทยมีอาณาเขตกว้างขวางมาก ชาวไทยพื้นเมืองกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียกตัวเองว่า “ส่วย” “กวย” หรือ “กวย” ที่อาศัยอยู่เมืองอัตปือแสนปาง (แสนแป) ในแคว้นจำปาสัก ซึ่งขณะนั้นเป็นดินแดนของราชอาณาจักรไทยโดยสมบูรณ์ (เพิ่งเสียให้ฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ.2436 หรือ ร.ศ. 112) พวกเหล่านี้มีความรู้ความสามารถในการจับ

ช้างปามาเลี้ยงไว้ใช้งาน ตลอดทั้งการจับสัตว์ป่านานาชนิด ได้พากันอพยพข้ามลำน้ำโขงมาสู่ฝั่งขวา โดยแยกกันหลายพวกด้วยกัน

มีหลักฐานหลายแห่งที่พอจะยืนยันได้ว่าในพื้นที่ของลาวใต้ ได้มีกลุ่มชนเผ่าดังกล่าวอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น หนังสือบันทึกการเดินทางในลาวภาคหนึ่งปี พ.ศ. 2438 ของเอเจียน แอมอนิเย แปลโดยทองสมุทร โดเร และสมหมาย เปรมจิตต์ ตอนที่ 5 ที่ว่าด้วยการเดินทางจากเชียงแตงไปอัตปือและกล่าวถึงอัตปือตอนหนึ่งว่า “ มีคนบอกว่าจังหวัดดังกล่าวแวดล้อมด้วยภูแก่งกาง (Phou Kang Kang) ทางทิศเหนือและทิศใต้ติดกับเซเปียน (Se Pean) ทิศตะวันออกจรดภูเขาคีมีพวกชาวป่าเผ่าละแวกอาศัยอยู่ และทิศตะวันตกติดกับเซนัน้อย (Se Nam Noi) เลยนั่นไปอีกมีหมู่บ้านใหญ่ตั้งอยู่ใกล้ลำน้ำเซดังกล่าว และเป็นที่ให้คำอธิบายเกี่ยวกับชื่อ “นัน้อย” ซึ่งบันทึกไว้โดย วันวุสทอฟ เกี่ยวกับภูอัตปือ พวกคนลาวมีรายชื่อในบัญชีภายใน หมายถึงพวกที่ขึ้นบัญชีไว้ในทะเบียนบางกอกมีจำนวน 3,000 คน ส่วนอีก 200 คนที่อยู่นอกทะเบียนนั้นเป็นแหล่งเพิ่มรายได้ของเจ้าเมือง อย่างไรก็ตามตัวเลขดังกล่าวไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่สมัยนายพัน เดอ ราโกร ผ่านมาเขาได้ตั้งตัวเลขไว้ 1,000 คน และจำนวนพลเมืองทั้งหมดในกาลต่อมา เขาก็ได้ตั้งตัวเลขไว้เพียง 6,000 คนเท่านั้น ราชสำนักบางกอก อาจจะบีบบังคับให้ขึ้นทะเบียนเฉพาะจำนวนพลเมืองที่ทำงานได้ แต่จำนวนพลเมืองลาวทั้งหมดไม่อาจเปลี่ยนแปลงเท่าใดตั้งแต่ปี 1866 เป็นต้นมา ฉะนั้นผมจึงคิดว่าควรจะคำนวณเองเป็น 15,000 – 20,000 คงจะถูกต้องกว่า พวกคนลาวเผ่านั้นได้เสียภาษีอากรคนละ 1 หุน และสีหุนทองคำ (เท่ากับ 5 กรัม 25 เซนติกรัม) ต่อ 1 ปี สำหรับคนที่มีครอบครัว ส่วนคนโสดนั้นจะเสียคนละ 7 หุน (เท่ากับ 2 กรัม 625 มิลลิกรัม) **พวกชาวป่าที่ถูกครอบครองและขึ้นกับเมืองอัตปือ 20เผ่าด้วยกัน”** (เอเจียน แอมอนิเย, 2438:83) นอกจากนี้ตำนานเมืองนครจำปาศักดิ์ฉบับพะยามหาอำมาตยาธิบดี ในประชุมพงศาวดารภาคที่ 70 ตอนหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ครั้นพระเจ้ากัมมาเทวาทิวงศ์แล้วเมืองนั้นก็ว่างมาช้านาน เมืองหามีกษัตริย์ผู้ใดที่จะปกครองต่อไปไม่ มีแต่บ้านเรือนพวกลาวพวกส่วยตั้งเรียงรายอยู่” (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 70 เรื่องเมืองนครจำปาศักดิ์, 2513 :158) และในพงศาวดารเล่มเดียวกันตอนตำนานเมืองนครจำปาศักดิ์ ฉบับหม่อมอมรวงศ์วิจิตร (ม.ร.ว. ปฐม) เรียบเรียง ได้ระบุไว้ตอนหนึ่งว่า “เมื่อก่อนจุลศักราช 1000 ปี เมืองนครจำปาศักดิ์นี้ยังเป็นทำเลป่าดง แต่มีชาวป่าเรียกว่า ข่า ส่วย กวย อยู่ สืบเชื้อสายต่อมาจากหลังลาวชาวเมืองเหนือ (มีเมืองศรีสัตนาคนหุต) พากันมาตั้งนิเวศสถานอยู่มากขึ้น แล้วพร้อมกับยกหัวหน้าแห่งตนขึ้นเป็นผู้ปกครองสืบตระกูลต่อมา” และอีกตอนหนึ่งที่กล่าวถึงพระครูโพนเสม็ด ได้พาญาติโยมอพยพมาจากเวียงจันทน์ ไปอยู่เมืองบัน

พายเพชร และย้ายมาตามลำน้ำโขงจนถึงนครจำปาศักดิ์บุรีศรี คือ จำปาศักดิ์ปัจจุบัน แล้วก็หยุดตั้งพักอาศัยอยู่ว่า “พวกศิษย์ซึ่งเป็นลาวและเขมรก็พากันแยกไปตั้งนิวาสถานอยู่ ณ ที่ต่าง ๆ คละปะปนกันอยู่กับพวกข่า กวย ตามภูมิลำเนาอันสมควร” ซึ่งจากหลักฐานทั้งในทางประวัติศาสตร์ และจากการสำรวจข้อมูลของแขวงต่าง ๆ ในปัจจุบันทำให้เชื่อได้ว่า ในอดีตชนเผ่าที่เรียกว่า ข่าหรือส่วย หรือกวย นั้นมีอยู่ทั่วไปในเขตพื้นที่ของลาวตอนใต้ แต่เนื่องจากกลุ่มชนดังกล่าวถูกปกครองโดยเผ่าไทยลาว (ลาว) ความกลืนกลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์จึงเกิดขึ้นประกอบกับได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมืองและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของลาวในปี พ.ศ.2518 จึงทำให้ชุมชนชาวกวยบางส่วนในลาวได้ โดยเฉพาะในเขตทุ่งเพี้ยหรือพื้นที่ราบ เปลี่ยนแปลงไปเกือบไม่เหลือร่องรอยความเป็นกวยอีกต่อไป ยกเว้นชื่อบ้านและชื่อสถานที่บางแห่งเท่านั้น คงเหลือความเป็นชนเผ่าทั้งในทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมอยู่เฉพาะในพื้นที่ราบสูงบางแห่ง ในเขตทูกันดาร์ และป่าดงเท่านั้น

นอกจากหลักฐานที่เป็นเอกสารดังกล่าวแล้ว ยังมีข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของนายบ้านของบ้านบก เมืองสุขุมา ซึ่งท่านได้ให้ข้อมูลว่า ในสมัยที่ลาวยังเป็นเมืองขึ้นของไทย คนในท้องถิ่นได้มีการไปมาหาสู่กันเป็นปกติ แม้ปัจจุบันยังได้มีเวลาไปเยี่ยมญาติพี่น้องอยู่ฝั่งไทยอยู่บ้าง และสามารถพูดภาษาส่วยกันได้ทุกคำ จนบางครั้งคนไทยก็อดสงสัยไม่ได้ว่า คนลาวรู้ภาษาส่วยได้อย่างไร ส่วนพ่อสุข ขุนมะนุ หมอช้างใหญ่แห่งบ้านพะโพ เมืองปะทุมพอน ก็บอกว่าแต่ก่อนได้ไปมาหาสู่กันของคนเลี้ยงช้างเป็นปกติ พึ่งมาเห็นห่างจากกันในสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้เอง และปัจจุบันนี้ยังมีนายฮ้อยช้างจากฝั่งไทยเข้ามาหาซื้อช้างอยู่บางครั้งพ่อเองก็ไปส่งช้างให้กับคนไทยบ้าง โดยส่งไปที่เมืองไซยะบุรี แล้วค่อยข้ามไปทางภาคเหนือของไทยจึงส่งต่อไปกรุงเทพ ฯ และจังหวัดสุรินทร์ตามความประสงค์ (พ่อสุข ขุนมะนุ, สัมภาษณ์ 24 เมษายน 2550)

ภาพที่ 4.14 สภาพบ้านเรือนของหมอช้างที่เป็นนายฮ้อยช้างแห่งบ้านพะโพ เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว

เพื่อเป็นการยืนยันอย่างหนักแน่นอีกชั้นหนึ่งว่าชาวกวยในลาวใต้และอีสานใต้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์จริง ผู้วิจัยได้เดินทางไปศึกษาภาคสนามของเมือง 2 เมืองที่มีชื่อปรากฏในประวัติศาสตร์ของชาวกวยหรือส่วย ได้แก่ เมืองอัตปือ และเมืองแสนปาง ซึ่งก็พบว่ามียุจริง และผู้คนในท้องถิ่นได้เล่าถึงเรื่องราวของช้าง และเรื่องของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ไว้ตรงกันกับเอกสารในทางประวัติศาสตร์ จึงสามารถยืนยันได้ถึงความสัมพันธ์ถึงกลุ่มชนดังกล่าวว่าเป็นจริงอย่างแน่นอน

2) ความสัมพันธ์ในเชิงวัฒนธรรม

สิ่งที่ยืนยันถึงความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมได้ดีที่สุด คือ วิถีชีวิต ความเชื่อ และภาษาพูด จากหลักฐานที่ได้นำเสนอมาให้เห็นแล้วว่า ชาวกวยหรือส่วยทั้งในลาวใต้และอีสานใต้มีความเชื่อในเรื่องผี และสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นหลักการในการประกอบพิธีกรรมใด ๆ ในชีวิต จะผูกพันกับผีแทบทั้งหมด ด้วยความยึดมั่นในความเชื่อและประเพณีพิธีกรรมดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มชนชาวกวยหรือส่วยทั้งในลาวใต้และอีสานใต้พัฒนาได้ช้ากว่าคนกลุ่มอื่นในด้านการดำรงชีวิตก็จะอยู่ตามพื้นที่ห่างไกลที่เป็นป่าเขา ซึ่งปลอดจากการรบกวนของคนกลุ่มอื่นเป็นหลัก ยกเว้นจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีอาชีพหลักในการเก็บของป่าล่าสัตว์ และทอผ้า โดยจะมีความชำนาญในการจับช้างและฝึกช้างไว้ใช้งานเป็นพิเศษ ทั้งชาวกวยในลาวใต้และเขตอีสานใต้ จะใช้ภาษาที่ใช้กับช้างเหมือนกัน นับถือผีปะก่า เหมือนกัน และที่สำคัญคือ ใช้ภาษาพูดเหมือนกัน และก็ไม่มีอักษรเป็นของตนเองเช่นกัน

ภาพที่ 4.15 การเซ่นไหว้ผีของชาวกวยหมู่บ้านช้าง ในเขตอีสานใต้ของประเทศไทย

เป็นที่น่าสังเกตว่าในพจนานุกรมเก่าทั้ง 49 ชนเผ่าเหล่านั้น ได้ปรากฏว่ามีชนเผ่าส่วยอยู่ แต่ไม่มีคำว่ากวยอยู่เลย เพราะคำว่า “ส่วย” ในความหมายของสยาม คือ คำว่า “ซา” ใน

ความหมายของลาว และได้แยกไปอีกว่าชาวเผ่าอะไรซึ่งบางครั้งชาวเหล่านั้นก็ต้องส่งส่วยด้วย เช่น ในพงศาวดารภาคที่ 70 ตอนตำนานเมืองนครจำปาศักดิ์ ฉบับพระยามหาอำมาตยาธิบดีตอนหนึ่งว่า พวกชาวที่ตามลงมาส่งพระพุทธรูปปฏิมากรแก้วผลึกนั้น ก็ให้ตั้งบ้านเรือน อยู่บ้านขามหนึ่ง **จึงเรียกว่าว่าชาวข้าพระแก้วมาจนบัดนี้** แต่พราณทิงนั้นตั้งให้เป็นนายกองพิทักษ์รักษาชาวบ้านส้มป่อยนายอนที่ยังเหลืออยู่ให้เป็นส่วย ขี้ผึ้งผ้าขาวถวายพระพุทธรูปปฏิมากรแก้วผลึก แม้คำว่าส่วยกวยหรือข้า จะเป็นที่รู้จักกันดีในสมัยโบราณ แต่ปัจจุบันแทบที่จะหาไม่ได้และไม่มีใครที่ยอมรับว่าพวกตนเป็นชนเผ่าส่วย หรือข้าอีกต่อไป เพราะคำดังกล่าวคือความหมายไปในทางกดขี่รังแก เพื่อให้ความรักสามัคคีและความเป็นเอกภาพของชนในชาติ ตามคำขวัญของประเทศที่ว่า “สันติภาพ เอกราช วัฒนาถาวร” ลาวจึงได้มีการชำระประวัติศาสตร์ลาวใหม่ และการเคลื่อนย้ายชนเผ่าบางชนเผ่า จากพื้นที่หนึ่งไปอยู่อีกพื้นที่หนึ่ง เพื่อการจัดการพัฒนาภายในประเทศ เช่น ชนเผ่ากะตุ ที่บ้านห้วยหุน ได้เมืองเลางาม แขวงสาละวัน ซึ่งเป็นหมู่บ้านทอผ้า ก็ถูกย้ายมาจากเมืองกะลิม แขวงเซกอง ติดชายแดนประเทศเวียดนาม ส่วนที่เหลือก็ต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับกระแสของการดำรงชีวิต ในสังคมปัจจุบัน

แม้ชนเผ่าต่าง ๆ เหล่านั้นจะมีชื่อแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละชนเผ่า แต่ก็มีภาษาพูดที่คล้ายคลึงกัน และตรงกันอยู่หลายคำ เช่น คำว่า สุนัข จะใช้คำว่า จอ และช้างใช้คำว่า อาเจียง เป็นต้น ดังตารางประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงคำพหูพจน์ที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ ของแต่ละชนเผ่า

ที่	คำในภาษาไทย	คำในภาษา ลาว	คำในภาษาชน เผ่าปฐ	คำในภาษาชน เผ่าละเว	คำในภาษาชนเผ่า เกรียงหรือเงะ	คำในภาษา ชนเผ่ากะตู	คำในภาษา ส่วยลาวใต้	คำในภาษา ส่วยอีสานใต้
1	หนึ่ง	นึ่ง	มวย	มูย	มวย	มุ่น	มวย	มวย, มุ่น
2	สอง	สอง	บาล	บาล	บาล	บาล	บาย	บา
3	สาม	สาม	ไป	แป	แป	ไป	ไป	ไป
4	สี่	สี่	โปน	ปวน	ปวน	โปด	ปาด	ปอน
5	ห้า	ห้า	เซ็ง	เซ็ง	เซ็ง	เซญ	ป่อง	ซง
6	หก	หก	ตะปาด	ตรา	ตะปาด	ตะปรด	ตะเป็ด	ตะปรัด
7	เจ็ด	เจ็ด	ตะปุ่น	เป๊ะ	ตะปุ่น	ตาไร	ตะโปง	ตะโปล
8	แปด	แปด	ตะกวย	พาม	ตะกวน	ตะกอน	ตะกุน	ตะกอล
9	เก้า	เก้า	ตะเก	เจน	ตะเกีย	ตะเกย	ตะกิ	ตะเที
10	สิบ	สิบ	มันจับ	จิค	เมยจิต	หมีเจิน	หมีเจิน	เยเจ็ด
11	ยี่สิบ	ชาว	บาลจิต	บาลจิต	บาลจิต	-	-	อ้าว
12	ซั้ง	ซ้าง	อาเจียง	ซัวะ	เจียง	เจียง	เจียง	อาเจียง
13	ม้า	ม้า	อาแซะ	แซะ	แซะ	แซ	จอ	อาแซะ
14	วัว	จัว	ตาแกง	โกรัก	กรอก	กะลอกัว	เลาะ	โก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ที่	คำในภาษาไทย	คำในภาษา ลาว	คำในภาษาชนเผ่าปฐู	คำในภาษาชน เผ่าละเว	คำในภาษาชนเผ่า เกரியงหรือแจะ	คำในภาษา ชนเผ่ากะตู	คำในภาษา ส่วยลาวใต้	คำในภาษา ส่วยอีสานใต้
15	ควาย	ควย	ตาเรียะ	กะป้อ	ตริ	เคย	เตยส	ตริ
16	หมา	หมา	อาจอ	จอ	อาแก	อาลิก	ลิว	อาจอ
17	น้ำ	น้ำม	-	ตก	ดั่ง	ตาก	ตาก	ด่า
18	ข้าว	เข้า	ดวย	อ้อ	เปย	เดิน	ดวย	โดย
19	พ่อ	พอ	บัว	เปอะ	อม	อามอ	เปอะ	นุ
20	แม่	แม	เปะ	เมะ	เคีย	อ่า	ม่า	อาแม่ะ
21	หมู	หมู	อาหลิ	จรุณ	โอท	อาลึงก์	ลึงห์	อาหลิ

ที่มา : การศึกษาศักยภาพของทีมงานวิจัย ที่ที่เรียนอาจตลาดเคลื่อนไปบ้างเนื่องจากภาษาพูดบางคำเอามาใช้เป็นภาษาเขียนได้ยาก และอีกอย่างคนฟังเป็นคนต่างเผ่า อาจฟังได้ไม่ชัด

สรุปผลการวิจัยข้อที่ 2 จากคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่าชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวได้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไรนั้น **ตอบได้ว่า** ทั้งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนทั้งในเขตอีสานใต้และลาวได้ สามารถยืนยันได้ว่า ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวได้มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนานตั้งแต่สมัยที่เคยอาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศอินเดียแล้วอพยพเข้ามาอยู่ในลาวตอนใต้ และอพยพต่อเข้าไปอยู่ในเขตอีสานใต้ ซึ่งมีเอกสารทางประวัติศาสตร์บันทึกไว้ชัดเจน เช่น พงศาวดารหัวเมืองอีสาน ประวัติเมืองสุรินทร์ และเมืองศรีสะเกษ เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรมก็จะมีเชื้อและวิถีชีวิตคล้ายคลึงกัน เช่น ภาษา จะใช้ภาษาในตระกูลมอญ-เขมร เหมือนกัน และมีคำพูดที่ใช้เหมือนกันแต่ไม่มีภาษาเขียน ภาษาที่ใช้สามารถสื่อสารกันได้แต่อาจแตกต่างกันในด้านสำเนียง การออกเสียงบ้าง แต่เข้าใจกันได้ เช่น คำว่า อาเจียง คือ ช้าง อาจอ คือ สุนัข เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงช้างและนำช้างมาใช้งาน มีการบูชาในผีปะกำและใช้ภาษาเกี่ยวกับช้างเหมือน ๆ กัน เช่น คำว่า เฮา ๆ เพื่อสั่งให้ช้างหยุด และตรึม ๆ เพื่อสั่งให้ช้างถอย เป็นต้น

4.2.3 มีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวได้อย่างไรบ้าง

จากคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่ามีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวได้อย่างไร พบว่าดินแดนในเขตอีสานใต้และลาวได้ถือได้ว่าเป็นดินแดนที่มีจุดเด่นทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมในสายตระกูลมอญ-เขมร ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การประกอบอาชีพ การนุ่งห่ม ภาษา วรรณคดี และที่อยู่อาศัย เป็นต้น ล้วนแต่เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี คือ

1) ความเชื่อเรื่องผีปะกำของชาวส่วยหรือกวย หมู่บ้านช้างสุรินทร์โดยคนกลุ่มนี้จะมีอาชีพในการเลี้ยงช้างเป็นหลักมาก่อน แม้ในปัจจุบันจะลดลงไปบ้างแต่ก็มีเหลืออยู่ไม่น้อยกว่า 150 เชือก ทุกครัวเรือนที่เลี้ยงช้างจะมีศาลปะกำ ซึ่งเป็นที่สถิตอยู่ของผีปะกำซึ่งเป็นผีสูงสุดที่คอยปกป้องดูแลช้างและครอบครัวของเจ้าของช้างให้อยู่ดีมีสุขปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง ในทำนองเดียวกันที่หมู่บ้านช้างบ้านพะโพ บ้านเกียดโง้ง เมืองประทุมพร ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็จะมีการนับถือผีปะกำและมีศาลปะกำอยู่เช่นเดียวกันกับในประเทศไทย ซึ่งผู้ที่สนใจในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมสามารถที่จะไปท่องเที่ยวและศึกษาในเชิงลึกได้ทั้งในลาวใต้และอีสานใต้

ภาพที่ 4.16 ศาลปะกำหมู่บ้านพะโพ เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว

2) การเลี้ยงช้างและนำช้างมาใช้ในการท่องเที่ยว ทั้งในอีสานใต้และลาวได้ต่างมีการนำช้างมาฝึกและนำมาใช้ในการท่องเที่ยวเช่นกัน โดยที่หมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ของประเทศไทยได้มีการนำช้างมาแสดงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตะเฟุตบอล ชักกะเย่อกับคน เก็บของ เป็นต้น ที่ศูนย์คชศาสตร์ ซึ่งเป็นศูนย์บริการการท่องเที่ยวประจำของหมู่บ้านที่ดูแล โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ในทำนองเดียวกันที่บ้านเกียดไ้ง เมืองประทุมพร แขวงจำปาสัก ของ ส.ป.ป.ลาว ก็ได้มีการนำช้างมาบริการให้นักท่องเที่ยวนั่งขึ้นไปท่องเที่ยวบนภูอาสา ซึ่งเป็นภูเขาสูงในป่าสงวนแห่งชาติเซเปียนและเป็นภูเขาที่มีแหล่งโบราณสถานตั้งอยู่ นอกจากนี้ที่หมู่บ้านพะโพและบ้านเครือข่ายยังมีการเลี้ยงช้างอยู่หลายหมู่บ้าน รวมแล้วมีช้างไม่น้อยกว่า 20 เชือก

ภาพที่ 4.17 การนำช้างมาใช้ในการท่องเที่ยวของหมู่บ้านช้างตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย

3) ความเชื่อเรื่องผีของชาวกวย ไม่ว่าจะเป็นผีพ่อแม่ ผีบรรพบุรุษ ผีบ้านผีป่า และประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเซ่นไหว้ผี เช่น การรำผีฟ้าเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยของคนหรือสัตว์เลี้ยง การกำหนดข้อห้ามหรือขล้าต่าง ๆ ในชีวิตเพื่อไม่ให้ผิดต่อผี และการลงโทษด้วยการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ที่กระทำผิดต่อจารีตหรือฮีตบ้านคองเมืองของเผ่า เป็นต้น

4) รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ความน่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือการทำทำความเข้าใจในส่วนลึกที่เป็นตัวตนของชนเผ่าที่แท้จริง ซึ่งอาจแตกต่างกับผู้ที่มาท่องเที่ยว แต่สามารถที่จะศึกษาเปรียบเทียบทำความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ได้ ที่สำคัญคือลักษณะรูปร่างหน้าตา ภาษา ผิวพรรณทางกายภาพ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาทางสังคมศาสตร์หรือทางมานุษยวิทยา หรือพัฒนาสังคม ยิ่งมีความจำเป็นที่จะเรียนรู้เพื่อนำไปปรับใช้กับงานพัฒนาที่ตนรับผิดชอบอยู่ได้เป็นอย่างดี

5) สภาพบ้านเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะรูปทรงของบ้านเรือน ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชนเผ่า เช่น ตะกร้าหวาย เต้าไฟ บันไดบ้าน เครื่องจับสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น ล้วนแตกต่างไปจากคนทั่วไป เพราะจะมีรูปทรงและลวดลายต่าง ๆ ที่แฝงด้วยศิลปะ ความเชื่อต่าง ๆ อยู่ด้วย ซึ่งถ้าทำความเข้าใจให้ดีก็จะบอกได้ทันทีว่าบ้านเรือน และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เราพบเห็นเป็นของคนกลุ่มใด ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ต่างเผ่าต่างวัฒนธรรมกับตนเองได้มากขึ้น

6) สภาพความเป็นอยู่และการทำมาหากิน ในแต่ละชนเผ่าย่อมมีวิถีในการดำเนินชีวิตหรือการทำมาหากินที่แตกต่างกันไปตามความรู้ ความสามารถ และสภาพแวดล้อมของตนเอง สำหรับชนเผ่าชาวกวยหรือส่วยก็จะมีวิถีชีวิตและช่องทางการทำมาหากินเป็นของตนเองตามที่ตนเองถนัด เช่น การเก็บของป่า ล่าสัตว์ ทอผ้า เลี้ยงช้าง และการหลอมเหล็ก เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มได้ว่า เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไรในสภาพแวดล้อมที่แสนจะโหดร้ายเช่นนั้น

7) เครื่องประดับตกแต่ง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หลายคนอาจมองแบบผิวเผินว่าชนทุกกลุ่มต่างก็มีเครื่องประดับตกแต่งและเครื่องแต่งกายที่เหมือน ๆ กัน แต่ถ้าวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้ว จะเห็นถึงเนื้อผ้า ลวดลาย และสีสันทนของผ้า และเครื่องประดับ ตลอดจนกรรมวิธีในการผลิตเครื่องใช้เหล่านั้นที่แตกต่างกันไป เช่น การแต่งสีดำไปในงานมงคลหรืองานบุญต่าง ๆ ในขณะที่คนไทยทั่วไปถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้าม

8) แนวคิดความเชื่อหรือทัศนต่อตนเองและต่อคนกลุ่มอื่น และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เวลาเราพูดถึงชาวกวย หรือชาวส่วยเรามักมองในเชิงหยามเหยียดว่า

พวกเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ด้อยกว่า ทั้งในด้านความรู้ ความคิด ทรัพย์สิน อำนาจ และสภาพความเป็นอยู่ แต่เราไม่ทราบว่าเขาเองมองตัวเองและคนกลุ่มอื่นว่าอย่างไร และวิถีชีวิตของพวกเขา มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมาสู่ปัจจุบันอย่างไรบ้าง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นำไปสู่การมีทุกข์หรือสุขอย่างไรบ้าง สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้และเป็นการเรียนรู้ที่ไม่รู้จักจบสิ้น สามารถที่จะขยายขอบเขตของเนื้อหาและพื้นที่ต่อไปได้เรื่อย ๆ ทั้งในเขตอีสานใต้ ลาวใต้ และกัมพูชา โดยเฉพาะเขตจังหวัดเชียงแตงหรือสเตร็งตรัง

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ สามารถทำได้โดยการจัดทำบัญชีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้อย่างเป็นระบบและเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล รวมทั้งประสานร่วมมือกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้ภายใต้นโยบายและการหนุนเสริมของภาครัฐอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

4.2.4 มีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างไร

จากคำถามการวิจัยข้อที่ 4 ที่ว่ามีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างไรนั้น จากการวิจัยได้ข้อสรุปที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

1) กลุ่มคนที่เรียกตนเองว่า กวย และถูกคนอื่นเรียกว่า ส่วยบ้าง ข่าบ้าง บรูบ้าง นั้นเป็นคนกลุ่มเดียวกัน และนอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในสายตระกูลเดียวกัน เช่น กะตู กะตาง เงะหรือเกรียง ละแหรือบราว อยู่เป็นจำนวนมากในเขตลาวใต้และอีสานใต้

2) กลุ่มคนดังกล่าวมีภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตคล้ายคลึงกัน โดยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งในทางประวัติศาสตร์ ทางชาติพันธุ์ และทางวัฒนธรรมด้วย

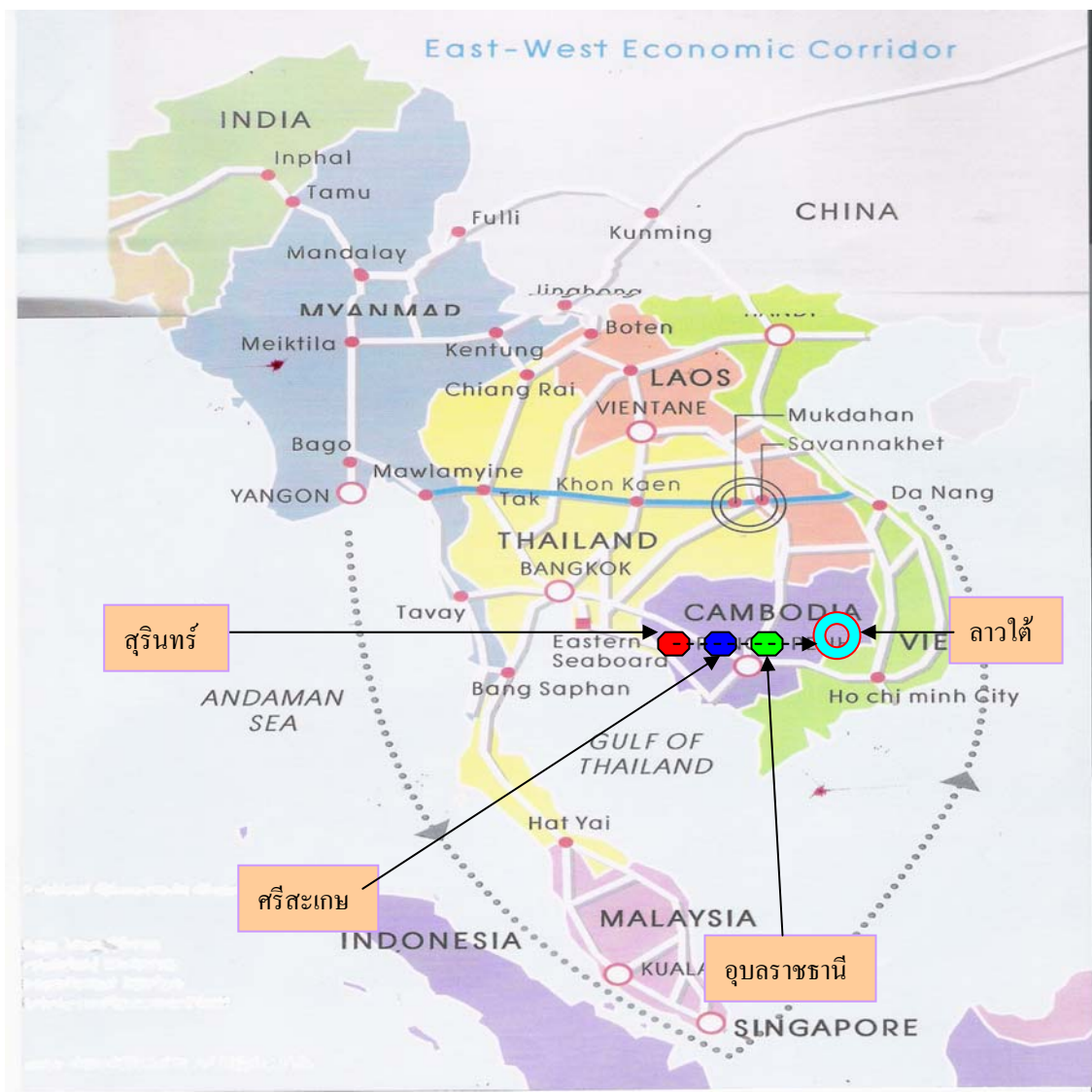
3) ลักษณะเด่นของกลุ่มคนดังกล่าว คือ ลักษณะทางวัฒนธรรม ได้แก่ แนวคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องมือเครื่องใช้ การแต่งกาย และการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายและกลมกลืนกับธรรมชาติ

4) จากกระแสความนิยมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในเขตอีสานใต้และลาวใต้ ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากกว่าด้านอื่น ดังนั้นลักษณะของชุมชนชาวกวยที่พบจึงมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะนำมาใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีทรัพยากรเหล่านี้ร่วมกันอยู่อย่างสมบูรณ์

5) การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้และลาวใต้ที่มีความเป็นไปได้ คือ **ยุทธศาสตร์การเปิดบ้านรับแขกร่วมกัน** ซึ่งอาจทำได้ดังนี้

(1) การอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศแก่นักท่องเที่ยวทั้งในด้านหนังสือเดินทาง การตรวจตรา การเก็บค่าธรรมเนียมเข้าออกประเทศ และพาหนะเดินทาง เป็นต้น

(2) การประสานร่วมมือระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้และลาวใต้ โดยมีหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐเป็นผู้ประสานให้เกิดความร่วมมือกันอย่างจริงจัง ทั้งในด้านข่าวสารข้อมูล การดูแลและส่งต่อนักท่องเที่ยวในรูปของบัตรเดียวเที่ยวได้ทั่วทั้งอีสานใต้และลาวใต้

ภาพที่ 4.18 แสดงแผนที่ความเชื่อมโยงระหว่างอีสานใต้และลาวใต้

ตารางที่ 4.3 สรุปการตอบคำถามการวิจัย

คำถามการวิจัย	คำตอบ
1. สภาพทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ที่มีลักษณะเด่นในเขตอีสานใต้และลาวใต้ มีอยู่ที่ไหนอย่างไรบ้าง	สภาพทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวย หรือส่วยที่มีลักษณะเด่นในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในด้านความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงช้างของชาวส่วย ในจังหวัดสุรินทร์ การทอผ้าไหมของชาวส่วยบ้านเปาะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ การเลี้ยงช้างของหมู่บ้านพะโพ เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก การทอผ้าของบ้านห้วยหนูใต้ เมืองเลางาม แขวงสาละวัน และหมู่บ้านบก เมืองสุขุมมา เมืองบาเจียงเจริญสุข แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว
2. ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร	ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยในแง่ประวัติศาสตร์ได้มีหลักฐานยืนยันชัดเจนในหลายที่ว่า ชุมชนดังกล่าวได้อพยพมาจากอินเดียตอนเหนือแถบเทือกเขาหิมาลัย เป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาในตระกูลมอญ-เขมร โดยเหตุที่ถูกพวกอารยันรุกรานและอพยพเข้ามาอยู่ใน ส.ป.ป.ลาวโดยผ่านมาทางพม่า และต่อมาเมื่อมีปัญหาในทางการเมืองใน ส.ป.ป.ลาวในขณะนั้นจึงมีชาวกวยบางส่วนอพยพเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่อีสานตอนล่างหรืออีสานใต้ของไทย ปัจจุบันตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นต้นมาจนถึงสมัยสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศมรินทร์ ส่วนความสัมพันธ์ในด้านวัฒนธรรม คือเรื่องความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรม และการเลี้ยงช้าง การใช้ภาษากับช้างจะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน ทั้งในอีสานใต้และลาวใต้
3. มีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ อย่างไรบ้าง	แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ สามารถทำได้โดยการจัดทำบัญชีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้อย่างเป็นระบบ และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล รวมทั้งประสานร่วมมือกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้ภายใต้นโยบายและการหนุนเสริมของภาครัฐอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป
4. มีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอย่างไรบ้าง	แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำได้โดยการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าออก เช่น การผ่านแดนโดยไม่ต้องทำวีซ่า (VISA) การให้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในประเทศตนเองและประเทศเพื่อนบ้าน และการซื้อบัตรท่องเที่ยวร่วมกันของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยซื้อบัตรเดียวสามารถไปเที่ยวได้ทุกพื้นที่ในกลุ่มเดียวกัน

4.3 อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบเมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับความเข้าใจที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และคำบอกเล่าของผู้รู้ในอดีตที่ผ่านมาแล้ว มีส่วนที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ในส่วนที่ว่าในเขตพื้นที่ของเมืองอัตปือ แสนปาง และเมืองจำปาสักเป็นดินแดนที่อยู่อาศัยของชาวกวย หรือส่วย หรือข่า เป็นจำนวนมากนั้น ในความเป็นจริงในปัจจุบันมีอยู่บ้างเป็นบางส่วนแต่ที่มีอยู่มากคือ ที่เมืองอัตปือ ปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นแขวงอัตปือ ซึ่งมีชนเผ่าต่าง ๆ ถึง 60 เผ่าพันธุ์ของประชากรทั้งหมดที่มีอยู่ประมาณ 1.7 แสนคน (สัมภาษณ์บุญใจ, แสงใหญ่, 4 กุมภาพันธ์ 2550) แต่ชนเผ่าเหล่านั้นส่วนใหญ่จะเรียกตนเองว่าเผ่าละแวกหรือเผ่าบราวไม่พบว่ามีเผ่ากวยหรือส่วยอยู่ในพื้นที่ของแขวงอัตปือเลย ในขณะที่เอกสารฝ่ายไทยได้ระบุอย่างชัดเจนว่า ชนเผ่าส่วยได้มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่อัตปือและแสนปาง (ปัจจุบันแสนปางเป็นเมืองหนึ่งของจังหวัดสตูลตรงตรงของกัมพูชา) ก่อนที่จะอพยพมาอยู่ในเขตอีสานตอนใต้ของประเทศไทย ส่วนที่เมืองจำปาสักที่ว่ามีพวกส่วยหรือกวยหรือข่าอยู่เป็นจำนวนมากในอดีตนั้น ณ ปัจจุบันมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย แต่จะมีอยู่มากที่เมืองสุขุมมา เมืองบาเจียงเจริญสุข แขวงจำปาสัก และเมืองเลางาม เมืองสาละวัน แขวงสาละวันเท่านั้น ส่วนที่อื่น ๆ จะอยู่ผสมกลมกลืนกับเผ่าอื่น ๆ และมีการกลืนกลายทางวัฒนธรรมไปเป็นแบบลาวเกือบทั้งหมด ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางด้านการเมือง คือ ความเป็นเอกภาพของชาติและเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ต้องปรับตัวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองตามระบบบริโภคนิยมที่ผ่านมา พร้อมกับการเปิดประเทศภายใต้นโยบายเปลี่ยนแปลงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา ดังนั้น ภาพเก่า ๆ ที่ได้จากร่องรอยในทางประวัติศาสตร์จึงเปลี่ยนแปลงไปแทบหาร่องรอยไม่ได้เลย และไม่มีใครในประเทศไทยล่าวปรารถนาที่จะพูดถึงอีก เนื่องจากเกรงจะกระทบต่อนโยบายของรัฐ และไม่สามารถหาเอกสารหลักฐานใด ๆ ในประเทศมาอ้างอิงได้อย่างน่าเชื่อถืออีกด้วย

2. ลาวกับไทยแม้หลายคนจะเข้าใจว่าเป็นบ้านพี่เมืองน้องกันก็จริง แต่ในความเป็นจริงแล้วจะเป็นบ้านพี่เมืองน้องกันเฉพาะเรื่องของชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเท่านั้น ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการเมืองแทบจะกล่าวได้ว่าเป็นศัตรูกันมาตลอด ตั้งแต่ไทยเข้าไปปกครองลาวเป็นเวลาถึง 111 ปี และได้สมคบกับอเมริกาไปตั้งระเบิดในประเทศลาวในขณะที่ลาวได้พยายามดิ้นรนเพื่อความเป็นเอกราชของตนเอง จนกระทั่งลาวได้หันไปพึ่งพาเวียดนามและประเทศในเครือชายสังคมนิยมและสุดท้ายก็ได้นำระบอบสังคมนิยมมาใช้ในการปกครองประเทศ ซึ่งทั้งระบบการคิด วิธีการดำเนินงานในการปฏิบัติต่อประเทศไทยและคนไทยแล้วจะได้รับความสำคัญน้อยกว่าประเทศในกลุ่มสังคมนิยมด้วยกัน แม้ในความเป็นตัวตนของความเป็นคนลาวในเชิงปัจเจก จะมีความ

ใกล้ชิดผูกพันกับคนไทยอยู่มากก็ตาม สำหรับในด้านการค้าและการลงทุนซึ่งเป็นเรื่องของผลประโยชน์ร่วมกันนั้นจะเป็นไปตามหลักการสากลที่ว่าด้วยการค้าเสรีทั่วไป แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศลาวและคนลาวได้ประโยชน์ร่วมอยู่ด้วยเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม เช่น จะไปใช้พื้นที่เพาะปลูกในลาวก็ต้องตอบคำถามให้ได้ว่าจะปลูกอะไร อย่างไร คนลาวจะได้อะไรจากการลงทุนนั้น ในแง่ของการมีงานทำ การพัฒนาฝีมือ การรักษาสภาพแวดล้อม เป็นต้น

3. จากข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยพบว่า ดินแดนที่เรียกว่าอีสานใต้และลาวใต้มีลักษณะเด่น ๆ ทางวัฒนธรรมร่วมกันอยู่หลายอย่าง เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน และกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เพียงแต่ยังไม่ได้มีการนำมาจัดการรวมเพื่อให้เกิดคุณค่าต่อการท่องเที่ยวมากนัก ทั้ง ๆ ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้มีความต้องการหรือสนใจอยู่เพียงสองอย่าง คือ ธรรมชาติกับวัฒนธรรม แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องก็จะให้ความสนใจเฉพาะในส่วนที่เป็นธรรมชาติเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจจะเพราะง่ายกว่า สะดวกกว่าที่จะไปเกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แต่ในความเป็นจริงการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมจะมีความยั่งยืนและเกิดประโยชน์ในระยะยาวได้มากกว่า ทั้งต่อตัวนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว และประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหาร ที่พัก และผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นที่ผลิตขึ้นมา ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวภายใต้การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นจริงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ หรือมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เป็นต้น

4. แม้ในประเทศลาวจะมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งในทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอยู่มาก แต่โอกาสที่จะเกิดกุลและนำมาสู่การพึ่งพาหาระหว่างกันกับไทยนั้นดูค่อนข้างจะมีความเป็นไปได้ยากอยู่ เนื่องจากในระยะนี้ชาวต่างประเทศที่ประสงค์จะเดินทางเข้าไปในประเทศลาวยังไม่สามารถเข้าไปประเทศลาวโดยตรงได้สะดวกนัก จึงต้องเดินทางผ่านประเทศไทยก่อนซึ่งทำให้ประเทศไทยพลอยได้รับประโยชน์ไปด้วย แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนไทยแล้วมักนิยมเดินทางตรงไปที่ประเทศลาวเลยมากกว่าจะเที่ยวตามเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะบริษัทนำเที่ยวจะมีการแข่งขันกันสูงและแต่ละบริษัทจะต่อสู้กันด้วยกลยุทธ์ราคา จึงพยายามที่จะนำนักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวปลายทางโดยตรง ซึ่งจะใช้เวลาและค่าใช้จ่ายต่ำกว่าคู่แข่ง ซึ่งลักษณะดังกล่าวถ้าหากไม่มีการบังคับว่าถ้ามาอีสานใต้ต้องแวะที่ไหนบ้างก่อนที่จะเดินทางเข้าไปสู่ประเทศลาว แต่ในความเป็นจริงแล้วก็ไม่สามารถที่จะบังคับได้

เพราะไทยเป็นประเทศประชาธิปไตยที่ผู้ประกอบการทุกคนสามารถเลือกดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของตนเองได้โดยเสรี ที่ไม่ผิดต่อกฎหมาย แนวทางที่จะเป็นไปได้คือการร่วมมือกันกระตุ้นชักชวนว่า ถ้ามาเที่ยวไทยแล้วควรจะไปเที่ยวต่อที่ไหนในลาวบ้าง หรือถ้ามาเที่ยวที่ประเทศลาวแล้วควรจะมาเที่ยวต่อที่ไหนในประเทศไทยบ้าง หรืออาจมีการซื้อตั๋วเพื่อการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยซื้อจากไทยไปใช้ในลาวได้ และซื้อจากลาวแล้วนำมาใช้ในไทยได้ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองประเทศต้องอำนวยความสะดวกทั้งในแง่ข้อมูลข่าวสารและการเดินทางเข้าออกประเทศ โดยมีเงื่อนไขพิเศษกว่าคนที่เดินทางไปโดยวัตถุประสงค์อื่นที่มีใช้การท่องเที่ยว

4.4 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน ทั้งผู้ที่เดินทางไปเที่ยว เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และผู้จัดนำเที่ยว ตลอดจนประเทศที่อยู่ใกล้เคียงกัน จึงเห็นควรให้มีการดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้

1. ควรให้มีการศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่ และจัดทำเป็นบัญชีแหล่งท่องเที่ยวไว้อย่างเป็นระบบในรูปแบบของศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการนำออกเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้กันทั่วไปทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ โดยการประชุมสัมมนาและสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โปรเจคเตอร์ แผ่นพับ และวารสารการท่องเที่ยว

2. ควรมีการเผยแพร่และให้ข่าวสารข้อมูลแก่บริษัทนำเที่ยว และผู้เดินทางมาท่องเที่ยวให้มีโอกาสรับรู้และเลือกที่จะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ หากมีความต้องการโดยมีเงื่อนไขและข้อแนะนำในการปฏิบัติตนในขณะที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ในรูปของเอกสารคู่มือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. นักท่องเที่ยวเองก็ต้องยอมรับความจริงว่า สถานที่ที่ตนเองกำลังท่องเที่ยวอยู่นั้นคือบ้านคนอื่น วัฒนธรรมคนอื่น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่แท้จริงของเขา ที่เขาคิด เขาเชื่อ และเขาอยู่ของเขามาได้ตั้งแต่อดีต ไม่ควรเอาพื้นฐานของตนเองเข้าไปเปรียบเทียบกับเขาว่า เขาจะต้องคิดจะต้องเชื่อ และจะต้องทำ จะต้องเป็นอย่างที่เราเป็น และไปล่วงเกินวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของพวกเขา โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกและผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดกับเขา หลังจากที่เรากลับมาบ้านเราแล้ว

4. รัฐต้องยอมรับความจริงในด้านความแตกต่างระหว่างระบอบการปกครอง เพราะเป็นสิ่งที่ผิดต่อวิถีคิด และแนวปฏิบัติต่อกัน แม้ในความเป็นชาติพันธุ์และวัฒนธรรมจะเป็นพี่น้องกัน

ก็จริง ดังนั้นจึงต้องหาจุดร่วมและจุดต่างระหว่างกันให้ได้ เพื่อที่จะนำไปสู่การร่วมมือกันในส่วนที่เป็นจุดร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพบนฐานของผลประโยชน์ร่วมกันในทุกด้าน ไม่เพียงแต่ด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ทั้งในระดับรัฐและระดับประชาชนอย่างเสมอภาค จริงจัง และจริงจัง ภายใต้อัตถกถลงร่วมกันทุกฝ่าย

4.5 สรุป

จากเนื้อหาทั้งหมดที่ได้นำเสนอมาจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันยังมีชุมชนชาวกวยหรือส่วยอยู่ในเขตอีสานใต้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และบางส่วนของจังหวัดมหาสารคาม ประมาณว่ามีอยู่ถึง 474,486 คน หรือประมาณสี่แสนเศษ และในลาวใต้ก็มีอยู่ในเขตพื้นที่เมืองบางเจียงเจริญสุข เมืองเลางาม เมืองปากซ่อง แขวงจำปาสัก เมืองเลางาม เมืองสาละวัน แขวงสาละวัน และเมืองท่าแตง แขวงเซกอง ซึ่งคาดว่ามียุทธทั้งหมดประมาณ 45,498 คน หรือสี่หมื่นคนเขตอีสานใต้ของไทยและลาวใต้ของ ส.ป.ป.ลาว ได้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมกัน ซึ่งสามารถยืนยันได้ด้วยหลักฐานทั้งทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น ภาษาพูด ประเพณี ความเชื่อ และการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป สำหรับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ สามารถทำได้โดยการจัดทำบัญชีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้อย่างเป็นระบบในศูนย์ข้อมูลของหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว แล้วทำการเผยแพร่ให้กับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในรูปของการจัดประชุมสัมมนาและวารสารสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ หรือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนการกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพาเพื่อสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้และลาวใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนั้นก็สามารถทำได้โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน และร่วมกันโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในเชิงเชื่อมโยงส่งต่อจาก ส.ป.ป.ลาวเข้ามาไทยและจากไทยไป ส.ป.ป.ลาว โดยการจัดทำแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวให้เห็นได้อย่างชัดเจน และถ้าเป็นไปได้อาจถึงขั้นขยายบัตรการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างไทยกับลาว ตลอดจนมีการจัดทำข้อตกลงในด้านการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้า-ออกระหว่างกันให้มีความสะดวกรวดเร็วและยืดหยุ่นสำหรับนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุป

5.1 บทนำ

ในบทนี้จะได้นำเสนอสาระสำคัญของการวิจัยทั้งหมดที่ได้ดำเนินการมา เพื่อให้เห็นภาพตามของงานวิจัยทั้งเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามการวิจัย วิธีการวิจัย ผลการวิจัยที่พบ การตอบคำถามการวิจัย การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะทั่วไป ซึ่งในแต่ละหัวข้อมีสาระสำคัญดังที่จะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

5.2 ความสำคัญ/ความเป็นมา

อาณาจักรล้านช้างในอดีตหรือสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาวปัจจุบันนับว่าเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อน โดยเฉพาะในยุคสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจ้าฟ้าจุ้ม ความเจริญรุ่งเรืองดังกล่าวได้แผ่ขยายมายังดินแดนที่เป็นเขตพื้นที่ภาคอีสานของไทย ในปัจจุบันวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคยมีอยู่ในภาคอีสานในอดีตกลับพบว่ามีอยู่เกือบสมบูรณ์ ในชุมชนของ ส.ป.ป. ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนชาวกวยหรือส่วยไม่ว่าจะเป็นที่เมืองบาเจียงเจริญสุข เมืองเลางาม เมืองท่าแดง เมืองสุขุม และเมืองปทุมพอนในเขต ส.ป.ป.ลาว ตอนใต้

ลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยดังกล่าว เป็นที่น่าสนใจว่ายังมีเหลืออยู่ที่ไหน อย่างไรบ้าง และมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้ของประเทศไทยอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างชุมชนชาวกวยในประเทศไทยและชุมชนชาวกวยใน ส.ป.ป. ลาว และสามารถนำไปเผยแพร่ในเชิงวิชาการ โดยใช้ในการเรียนการสอนและการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อีสานใต้และ ส.ป.ป.ลาวได้ ตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดอีสานตอนล่าง ที่เน้นการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

5.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสภาพทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่มีลักษณะเด่น ของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยง สัมพันธระหว่างชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้
4. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้และลาวใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

5.4 คำถามการวิจัย

1. สภาพของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้ที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมในปัจจุบันมีอยู่ที่ไหนบ้าง และอย่างไร
2. ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร
3. มีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้อย่างไรบ้าง
4. มีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอย่างไรบ้าง

5.5 วิธีการวิจัย

ได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่แสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงขั้นตอนวิธีการวิจัย

วัตถุประสงค์	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
ข้อที่ 1 เพื่อสำรวจสภาพทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้	ชุมชนชาวกวยในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดของภาคอีสานตอนล่าง คือ จังหวัดสุรินทร์บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และมหาสารคาม	องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด จำนวน 147 ตำบล	แบบสำรวจที่สร้างขึ้นเอง ซึ่งระบุชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ (เมือง) จังหวัด (แขวง) จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร และลักษณะเด่นของชุมชน	ในส่วนของอีสานใต้จัดส่งทางไปรษณีย์แบบตอบกลับ โดยจะจำหน่ายของติดแสตมป์	วิเคราะห์โดยใช้ตัวเลขจำนวนนับเป็นตาราง
ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้	ผู้นำชุมชนและผู้รู้ในชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของแผนกกิจกรรมและป่าไม้ของแขวงจำปาสัก แขวงสาละวัน และแขวงอัตปือ	ผู้นำชุมชนในเขตอีสานใต้จำนวน 10 คน และลาวใต้จำนวน 8 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในเขตอีสานใต้จำนวน 6 คน และลาวใต้ 8 คน	แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่กำหนดขึ้นเองตามกรอบของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	สัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยมีผู้ช่วยเป็นคนไทยและคนลาวเป็นผู้ช่วยบันทึกและช่วยนำทางลงพื้นที่ รวมทั้งประสานการดำเนินงานในกรณีในกรณีลาวใต้ นอกจากนั้นยังมีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและอินเทอร์เน็ตประกอบเพิ่มเติม	วิเคราะห์โดยใช้ตัวเลขจำนวนนับเป็นตาราง
ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการ	ผู้นำชุมชนและผู้รู้ในชุมชนหรือภูมิ	ผู้นำชุมชนในเขตอีสานใต้	แบบบันทึกการสนทนาและกล้องบันทึกภาพ	วิเคราะห์ในเชิงพรรณนาโดยมี	วิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
ท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกว๋ายในเขตอีสานใต้และลาวใต้	ปัญญาท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของแผนกกิจกรรมและป่าไม้ของแขวงจำปาสัก แขวงสาละวัน และแขวงอัตปือ และผู้ประกอบการทั้งที่เป็นนักศึกษาและเครือข่ายในการทำงาน รวมทั้งผู้ที่เป็นนักท่องเที่ยว	จำนวน 10 คน ลาวใต้ จำนวน 8 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐในเขตอีสานใต้ จำนวน 6 คน ลาวใต้ จำนวน 8 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว 3 คน นักศึกษาปริญญาโท จำนวน 54 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 14 คน		ภาพประกอบพูดคุยสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นนักศึกษาและบุคคลภายนอก และนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปร่วมศึกษาด้วย	โดยมีภาพประกอบ
ข้อที่ 4 เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพาเพื่อความเข้มแข็ง การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ กลุ่มอีสานใต้สู่ความ	ผู้นำชุมชนและผู้รู้ในชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของแผนกกิจกรรมและป่าไม้	ผู้นำชุมชนในเขตอีสานใต้ จำนวน 10 คน ลาวใต้ จำนวน 8 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐในเขตอีสานใต้ จำนวน 6 คน	แบบบันทึกการสนทนา	พูดคุยสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นนักศึกษาและ	วิเคราะห์ในเชิงพรรณนา โดยยึดกรอบวัตถุประสงค์เป็นหลัก
ยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อบ้านสร้าง	ของแขวงจำปาสัก แขวงสาละวัน และแขวงอัตปือ และผู้ประกอบการทั้งที่เป็นนักศึกษาและเครือข่ายในการทำงาน รวมทั้งผู้ที่เป็นนักท่องเที่ยว	ลาวใต้ จำนวน 8 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว 3 คน นักศึกษาปริญญาโท จำนวน 54 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 14 คน		บุคคล ภายนอก และนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปร่วมศึกษาด้วย	

5.6 ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และบางส่วนของจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งหมดประมาณ 474,486 คน โดยมีอยู่หนาแน่นในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดสุรินทร์ ส่วนในลาวได้มีอยู่ประมาณ 45,498 คน ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในแขวงสาละวันและจำปาสัก ลักษณะเด่นของชุมชนดังกล่าว คือ แนวคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงช้าง และการทอผ้า

2. ชุมชนชาวกวยทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทางประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์และทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาร่วมกัน โดยมีการอพยพมาจากภาคเหนือของประเทศอินเดีย แถบเทือกเขาหิมาลัยด้วยกันเมื่อประมาณ 3,500 ปีก่อน และมีการกระจายกันอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ด้วย

3. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวย อาจทำได้โดยการสำรวจสภาพชุมชนที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม และขึ้นบัญชีไว้อย่างเป็นทางการแล้ว เผยแพร่ให้กับธุรกิจท่องเที่ยวให้รับรู้และเข้าใจในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว

4. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพึ่งพาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน สามารถทำได้โดยการประสานความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น การอำนวยความสะดวกในการเดินทางโดยไม่ต้องมีวีซ่า (VISA) ระหว่างกัน การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางทั้งของตนเองและประเทศเพื่อนบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน และการใช้บัตรการเดินทางท่องเที่ยวร่วมกันของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

5.7 การตอบคำถามการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปตอบคำถามการวิจัยได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. สภาพทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวย หรือส่วยที่มีลักษณะเด่นในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในด้านความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงช้างของชาวส่วยในจังหวัดสุรินทร์ การทอผ้าไหมของชาวส่วยบ้านเปาะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ การเลี้ยงช้างของหมู่บ้านพะโพ เมืองปะทุมพอน

แขวงจำปาสัก การทอดผ้าของบ้านห้วยหนูงใต้ เมืองเลางาม แขวงสาละวัน และหมู่บ้านบก เมือง
สุขุมมา เมืองบาเจียงเจริญสุข แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว

2. ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทั้งในทาง
ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยในแง่ประวัติศาสตร์ได้มีหลักฐานยืนยันชัดเจนในหลายที่ว่า
ชุมชนดังกล่าวได้อพยพมาจากอินเดียตอนเหนือแถบเทือกเขาหิมาลัย เป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาใน
ตระกูลมอญ-เขมร โดยเหตุที่ถูกรุกรานและอพยพเข้ามาอยู่ใน ส.ป.ป.ลาวโดยผ่านมา
ทางพม่า และต่อมาเมื่อมีปัญหาในทางการเมืองใน ส.ป.ป.ลาวในขณะนั้นจึงมีชาวกวยบางส่วน
อพยพเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่อีสานตอนล่างหรืออีสานใต้ของไทย ปัจจุบันตั้งแต่สมัยสมเด็จพระ
พระนารายณ์มหาราชเป็นต้นมาจนถึงสมัยสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศมรินทร์ ส่วนความสัมพันธ์ใน
ด้านวัฒนธรรม คือเรื่องความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรม และการเลี้ยงช้าง การใช้ภาษากับช้างจะมี
ลักษณะคล้าย ๆ กัน ทั้งในอีสานใต้และลาวใต้

3. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้
และลาวใต้ สามารถทำได้โดยการจัดทำบัญชีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้อย่างเป็นระบบ
และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล รวมทั้งประสานร่วมมือกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้เห็นคุณค่า และ
ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้ภายใต้นโยบายและการหนุนเสริมของภาครัฐ
อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

4. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำได้โดยการ
อำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าออก เช่น การผ่านแดนโดยไม่ต้องทำวีซ่า (VISA) การให้
ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในประเทศตนเองและประเทศเพื่อนบ้าน และการซื้อบัตร
ท่องเที่ยวร่วมกันของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยซื้อบัตรเดียวสามารถไปเที่ยวได้ทุกพื้นที่ในกลุ่ม
เดียวกัน

5.7 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์สำคัญยิ่งต่อหลายส่วน ดังนี้

1. ต่อผู้วิจัยและทีมงาน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ
มากขึ้น ซึ่งในอดีตเรื่องราวเหล่านี้ได้เคยรับรู้จากเอกสารในทางประวัติศาสตร์และงานวิจัยเท่านั้น
2. ต่อวงการวิชาการ เชื่อว่างานวิจัยนี้จะสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงเพื่อการเรียน
การสอนและการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยอาจมีการศึกษาเพิ่มเติมในบางส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

3. ต้องการท่องเที่ยว เพราะจาก Web การท่องเที่ยวที่ค้นดูจะมีข้อมูลในเชิงประจักษ์ น้อยมาก งานวิจัยนี้เป็นข้อมูลในเชิงประจักษ์ที่จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาได้ในอนาคต

5.8 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรให้มีการศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่ และจัดทำเป็นบัญชีแหล่งท่องเที่ยวไว้อย่างเป็นระบบที่ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ และมีการนำออกเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้กันทั่วไปทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ในรูปของการประชุมสัมมนาและสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วารสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ และโปสเตอร์ เป็นต้น

2. ควรมีการเผยแพร่และให้ข่าวสารข้อมูลแก่บริษัทนำเที่ยว และผู้เดินทางมาท่องเที่ยว ให้มีโอกาสรับรู้และเลือกที่จะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ หากมีความต้องการโดยมีเงื่อนไขและข้อแนะนำในการปฏิบัติตนในขณะที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

3. นักท่องเที่ยวเองก็ต้องยอมรับความจริงว่า สถานที่ที่ตนเองกำลังท่องเที่ยวอยู่นั้นคือ บ้านคนอื่น วัฒนธรรมคนอื่น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่แท้จริงของเขา ที่เขาคิด เขาเชื่อ และเขาอยู่ของ เขามาได้ตั้งแต่อดีต ไม่ควรเอาพื้นฐานของตนเองเข้าไปเปรียบเทียบกับเขาว่า เขาจะต้องคิด จะต้องเชื่อ และจะต้องทำ จะต้องเป็นอย่างที่เราเป็น และไปล่วงเกินวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของ พวกเขา โดยไม่คำนึงถึงความไม่รับผิดชอบต่อความรู้สึกและผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดกับเขา หลังจากที่เรากลับมาบ้านเราแล้ว

4. รัฐต้องยอมรับความจริงในด้านความแตกต่างระหว่างระบอบการปกครอง เพราะเป็น สิ่งที่มีผลต่อวิถีคิด และแนวปฏิบัติต่อกัน แม้ในความเป็นชาติพันธุ์และวัฒนธรรมจะเป็นพี่น้องกัน ก็จริง ดังนั้นจึงต้องหาจุดร่วมและจุดต่างระหว่างกันให้ได้ เพื่อที่จะนำไปสู่การร่วมมือกันในส่วนที่เป็นจุดร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพบนฐานของผลประโยชน์ร่วมกันในทุกด้าน ไม่เพียงแต่ด้าน เศรษฐกิจเท่านั้น ทั้งในระดับรัฐและระดับประชาชนอย่างเสมอภาค จริงจัง และจริงจัง ภายใต้อัตถกอลร่วมกันทุกฝ่าย

5. ควรมีการวิจัยให้ครอบคลุมถึงเผ่าอื่น ๆ ในลาวได้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นเผ่าอะไรก็ตามที่มีอยู่ในลาวใต้ที่มีลักษณะเด่น ๆ ได้แก่ เผ่าเกรียง (แงะ) เผ่าบราว (ละแว) เผ่ากะตู เผ่ากะตาง เผ่าตะโอย และจุดเด่น ๆ ทางวัฒนธรรมของเผ่าลาวด้วย ทั้งนี้โดยเชื่อมโยงให้เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้านวัฒนธรรมในอีสานใต้ด้วย

บรรณานุกรม

- กุลวลา สุวรรณพิมล. (2548). **หลักการมัคคุเทศก์**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- แกรนท์ อีแวนส์ เขียน ดุษฎี เฮย์มอนด์ แปล, (2549). **ประวัติสังเขปประเทศลาว ประเทศกลางแผ่นดินเอเชียอาคเนย์**. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้ง.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2519). **ความเป็นมาของคำสยาม-ไทย-ลาวและขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคม สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- เจริญ ไวรจันกุล. (2530). **การสำรวจวัฒนธรรมลุ่มน้ำมูล**. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, เอกสารอัดสำเนา.
- ชนเผ่าอื่น ๆ ในไทย** : สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2550, จาก <http://www.hilltribe.org/thai/othertribes>.
- ชนิศา ครูจิราพัฒน์. (2546). **เจตคติผู้ประกอบการด้านที่พิกแบบสัมผัสวัฒนธรรมในเขตภาคกลางของประเทศไทย**, วิทยานิพนธ์ ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2520). **ความเร้นลับในหมู่ชาวไทยเขมร (เขมร) ศึกษากรณีความเชื่อในเรื่องคาถาอาคม**. โครงการสนับสนุนการวิจัยทางวัฒนธรรมมูลนิธิจেমส์ เอช ดับเบิลยูทอมป์สัน, เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2533). **วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล : กรณี เขมร ลาว ส่วย สุรินทร์**. กรุงเทพฯ : สารมวชน,
- _____. (2533). **ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของชาวกูย (ส่วย) ในจังหวัดสุรินทร์**. เอกสารอัดสำเนา.
- ฐิติทธิ ชูชาติ. (2538). **องค์ประกอบพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว**. จุลสารการท่องเที่ยว. หน้า 14.
- เชาว์ โรจนแสง และเพิ่ม อินบัว. (2546). **รายงานการวิจัยการพัฒนาลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย**.
- ดวงธิดา ราเมศวร์. (2537). **ประวัติศาสตร์และราชวงศ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลาวสยาม พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์**. กรุงเทพฯ : ทิพอักษรการพิมพ์.

- บุญณินดา โสตา. (2544). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอิสระชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประจักษ์ ฉายแสง และทิวารักษ์ เสรีภาพ. **วรรณกรรมสองแควตอนที่ 119 เรื่อง นิทานชาวยุย**. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2550 จาก http://www.thai_folkus.com/L2Qua/Lg1_120/119_L2Qhtm.
- พลับพึง คงชนะ. (2534). **“ประวัติศาสตร์ลาวโดยทั่วไป” ลาว : สังคมศาสตร์**. เอกสารอัดสำเนา.
- เพ็ญศรี เจริญวานิช และคนอื่น ๆ. (2543). **การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้**.
- ไพฑูรย์ มีกุล. (2531). **พรมแดนความรู้การศึกษาวัฒนธรรมอีสาน**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, เอกสารอัดสำเนา.
- วิรินดา เจริญรัตน์. (2549). **บทบาทการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด อำนาจเจริญ**, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วุฒินันท์ พระภูจำนง. (2535). **วัฒนธรรมชาวไทยกวย (ส่วย) อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์**. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์.
- ศักดิ์ชัย อินทร์จันทร์. **เอกชนซีท่องเที่ยวไทยย่ออยู่กับที่ ททท. ไร่น้ำยาบริหารกู่วิกฤติชาติ**. มติชน รายงานฉบับที่ 20, 698 (24 มิถุนายน 2549).
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และคนอื่น ๆ. (2543). **โครงการสารคดีลาวตอนล่าง “สะพานแห่งลาวตอนล่าง”**. โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยชุดโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค, เอกสารอัดสำเนา.
- ศูนย์กลางแนวลาวสร้างชาติ. (2548). **บรรดาชนเผ่าใน ส.ป.ป.ลาว**. โรงพิมพ์บ้านหาดลาด : เวียงจันทร์.
- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. (2533). **วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล : กรณีศึกษาเขมร ลาว ส่วย สุรินทร์**. พระนคร : บริษัทสารมวลชน จำกัด.
- สุนิสา โพธิ์เตี้ย. (2534). **การศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนห้วยหินอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว**, วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรม, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคนอื่น ๆ. (2547). **แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

หม่อมอมร วงศ์วิจิตร (มรว.ปฐุม). **ประชุมพงศาวดาร เล่ม 1 ภาคที่ 70**. ตอนตำนานเมืองนครจำปาสัก.

เอเจียน แอมอนิเย แปลโดย ทองสมุทร โดเร และสมหมาย เปรมจิตต์. (2539). **บันทึกการเดินทางในลาว**. โครงการผลิตเอกสารส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

[www.thaiwisdom.org/p_culture/api/api_1. html](http://www.thaiwisdom.org/p_culture/api/api_1.htm).

www.tat.ot.th

www.culture.go.th

บุคคลานุกรม

- กิเคด คำสอน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ขึ้น ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่สำนักงานกสิกรรมและป่าไม้
เมืองสุขุมมา แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2550
- แก้วอุดร (ไม่มีนามสกุล) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ขึ้น ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่หมู่บ้านหลักชาว
แปด เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2550
- คำกอง สีหาเทวี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ขึ้น ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่หมู่บ้านม่วงไข่ เมือง
บาเจียงเจริญสุข แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2550
- คำสิงห์ ศรีธรรมวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ขึ้น ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบก เมืองสุขุมมา
แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2550
- บัวทอง (ไม่มีนามสกุล) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ขึ้น ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านห้วยหินใต้
เมืองลาวงาม แขวงสาละวัน เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2549
- บุญใจม แสงใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ขึ้น ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่แผนกกสิกรรมและป่า
ไม้ แขวงอัตปือ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2550
- สุข ขุนมะนุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ขึ้น ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านพะโพ เมืองปทุมพอน
แขวงจำปาสัก ส.ป.ป.ลาว เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2550

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บทความสำหรับการเผยแพร่

**การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาวัฒนธรรมของ
ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้**
The Cultural Tourism : A case study of Gouy community culture
in the area of South Esan and South of Laos.

ชื่อน ศรีสวัสดิ์

เกริกไกร แก้วล้วน

Chuen Srisawat

Geurkai Keawloun

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1. เพื่อสำรวจสภาพทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่มีลักษณะเด่น ของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้ 2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยง สัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้ และ 4. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้และลาวใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านวิธีการวิจัยได้มีการสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้จำนวน 147 ตำบล 52 อำเภอ ในพื้นที่ 5 จังหวัด และมีการสำรวจชุมชนชาวกวยหรือส่วยในลาวใต้ โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่แขวงจำปาสัก แขวงสาละวัน และแขวงอัตปือ ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และบางส่วนของจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งหมดประมาณ 474,486 คน โดยมีอยู่หนาแน่นในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดสุรินทร์ ส่วนในลาวใต้มีอยู่ประมาณ 45,498 คน ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในแขวงสาละวันและจำปาสัก ลักษณะเด่นของชุมชนดังกล่าว คือ แนวคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงช้าง และการทอผ้า

2. ชุมชนชาวกวยทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในทางประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์และทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาร่วมกัน โดยมีการอพยพมาจากภาคเหนือของประเทศอินเดีย แถบเทือกเขาหิมาลัยด้วยกันเมื่อประมาณ 3,500 ปีก่อน และมีการกระจายกันอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ด้วย

3. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวย อาจทำได้โดยการสำรวจสภาพชุมชนที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม และขึ้นบัญชีไว้อย่างเป็นระบบในรูปแบบของฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์ แล้วเผยแพร่ให้กับธุรกิจท่องเที่ยวโดยผ่านการประชุมสัมมนา ในรูปของเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ได้รับรู้และเข้าใจในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว

4. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพึ่งพาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน สามารถทำได้โดยการประสานความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น การอำนวยความสะดวกในการเดินทางโดยไม่ต้องมีวีซ่า (VISA) ระหว่างกัน การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางทั้งของประเทศตนเองและประเทศเพื่อนบ้านที่มีแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน และการใช้บัตรการเดินทางท่องเที่ยวร่วมกันของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

Abstract

The purpose of this research was focuses on 4 subjects are 1. To find out the out standing of human race and culture of Gouy community in the area of South Esan and South of Laos. 2. To study the relation between Gouy Community the South Esan and South of Laos area in historical and cultural dimension. 3. To study of cultural tourism development of Gouy community in the South of Esan and South of Laos area and 4. To identify the self-learning strategy in order to consistently strengthen and cultural tourism management in South of Esan and South of Laos area with sustainable. The researching method found that there are 147 Sub-districts, 52 Districts in the area of 5 Provinces that there are community of Gouy by interviewing to government officers and community leaders in the area of Champasak, Salawan and adtapue having results as follow :

1. There are a lot of Gouy community in South Esan area especially in Burirum, Surin, Srisakaet, Ubon Ratchathani and some in Mahasarakarm province with the total of 474,486 people. Mostly stay in the area of Srisakaet, Surin and There are 45,498 people in South of Laos living in Salawan, Champasak district. The out standing characteristics of community are opinion, believe, tradition. Culture and occupational such as elephant raise and textile.

2. Both of Gouy community in South of Esan and South of Laos area having relationships in historical of cultural and human race in accordance of same ancestor language, Morn-Ka Mae. At the past, people altogether moved from the North of India, Himalayas Mountain, since 3500 years ago, and diversity in another area of South East Asia including South of Esan and South of Laos.

3. The cultural tourism feasibility of Gouy community might activated by researching the distinguish of culture then register in computer systems and publish to tourism business through seminar as leaflet, poster and internet which consistently benefit to tourists and tourism resources.

4. The feasibility of self learning strategy among neighborhood countries might happened by co-operate between countries have the same tourism resources just like traveling without visa between each other, sharing information among country widely who has the similar tourism resources and using co-operating traveling card among neighborhood countries.

คำนำ

อาณาจักรล้านช้างในอดีตหรือสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาวปัจจุบันนับว่าเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อน โดยเฉพาะในยุคสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจ้าฟ้าจุ้มความเจริญรุ่งเรืองดังกล่าวได้แผ่ขยายมายังดินแดนที่เป็นเขตพื้นที่ภาคอีสานของไทย ในปัจจุบันวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคยมีอยู่ในภาคอีสานในอดีตกลับพบว่ายังมีอยู่เกือบสมบูรณ์ ในชุมชนของ ส.ป.ป. ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนชาวกายหรือส่วยไม่ว่าจะเป็นที่เมืองบาเจียง เมืองเลางาม เมืองท่าแตง เมืองสุขุม และเมืองประทุมพอนในเขต ส.ป.ป.ลาว ตอนใต้

ลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวกายดังกล่าว เป็นที่น่าสนใจว่ายังมีเหลืออยู่ที่ไหนอย่างไรบ้าง และมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชนชาวกายในเขตอีสานใต้ของประเทศไทยอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างชุมชนชาวกายในประเทศไทยและชุมชนชาวกายใน ส.ป.ป. ลาว และสามารถนำไปเผยแพร่ในเชิงวิชาการ โดยใช้ในการเรียนการสอนและการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมได้อย่างดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อีสานใต้และ ส.ป.ป.ลาวได้ ตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดอีสานตอนล่างที่เน้นการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสภาพทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่มีลักษณะเด่น ของชุมชนชาวกาย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยง สัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวกายในเขตอีสานใต้และลาวใต้ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกาย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้
4. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้และลาวใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอและจังหวัดที่มีชุมชนชาวกวยอาศัยอยู่ คือ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมหาสารคาม และเจ้าหน้าที่แผนกสิทธิกรรมและป่าไม้ของแขวงจำปาสัก แขวงสาละวัน และแขวงอัตปือของส.ป.ป.ลาว โดยประชากรในกลุ่มนี้จะเป็นผู้ให้คำตอบเกี่ยวกับคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ที่ถามว่า สภาพของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้ที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมในปัจจุบันมีอยู่ที่ไหนบ้าง และอย่างไร

2. ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านหรือนายบ้านของชุมชนชาวกวย ทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ โดยประชากรในกลุ่มนี้จะให้ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่าชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร ซึ่งเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในเชิงประจักษ์ นอกเหนือจากข้อมูลที่ค้นคว้าจากเอกสารแล้ว นอกจากนี้ยังมีผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชาวกวยที่ได้รับการแนะนำจากผู้นำที่เป็นทางการทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ ซึ่งได้แก่ผู้สูงอายุ และพระสงฆ์บางรูปที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นมาและวัฒนธรรมของชนเผ่าอีกด้วย

3. ผู้นำชุมชนในเขตอีสานใต้และลาวใต้ เจ้าหน้าที่ของรัฐในเขตอีสานใต้และลาวใต้ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยประชากรในกลุ่มนี้ได้ให้ข้อมูลในเชิงความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ ซึ่งเป็นคำถามการวิจัยข้อที่ 3 นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อ 4 ที่ว่าด้วยยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อความเข้มแข็ง การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านด้วย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามประชากร เพื่อตอบคำถามการวิจัยแต่ละข้อและได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงหรือการกลุ่มแบบมีจุดหมาย (Purposive Sampling) สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำที่เป็นทางการ และสุ่มแบบลูกโซ่หิมะ (Chain Snowball Sampling) สำหรับผู้รู้หรือภูมิปัญญาในชุมชน ดังนี้

1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด จำนวน 146 ตำบล และเจ้าหน้าที่แผนกสิทธิกรรมและป่าไม้ของ ส.ป.ป.ลาว จำนวน 8 คน โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้ที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมในปัจจุบันมีอยู่ที่ไหนบ้าง และอย่างไรซึ่งเป็นคำถามการวิจัยในข้อที่ 1

2. ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการในเขตอีสานใต้จำนวน 10 คน ลาวใต้จำนวน 8 คน และผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตอีสานใต้จำนวน 5 คน ลาวใต้จำนวน 8 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้จะให้ข้อมูล

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้ว่ามีความเชื่อมโยงกันทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่ ซึ่งเป็นคำถามการวิจัยในข้อที่ 2

3. ผู้นำชุมชนในเขตอีสานใต้จำนวน 10 คน ลาวใต้จำนวน 8 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐในเขตอีสานใต้จำนวน 6 คน ลาวใต้จำนวน 8 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจำนวน 3 คน นักท่องเที่ยวจำนวน 14 คน และนักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาจำนวน 54 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้จะตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 และข้อที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์เป็น 2 แบบ คือ

1. แบบสำรวจ เพื่อสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชนชาวกวยที่มีอยู่จริงในปัจจุบันทั้งด้านจำนวนครัวเรือน ประชากร ภาษา วัฒนธรรม และลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมของชุมชนโดยเครื่องมือนี้ได้ใช้สำรวจกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด 52 อำเภอ 147 ตำบล ในเขตพื้นที่อีสานใต้ และสำรวจโดยเจ้าหน้าที่แผนกกิจกรรมและป่าไม้ของแขวงจำปาสัก แขวงสาละวัน และแขวงอัตปือ ของ ส.ป.ป.ลาว ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะนำมาใช้เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 เป็นหลัก

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นแนวทางสัมภาษณ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้รู้ในชุมชนทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อตอบคำถามข้อที่ 2 3 และ 4 เป็นหลัก

สรุปผล

1. สภาพของชุมชนชาวกวย (ส่วย) ในเขตอีสานใต้และลาวใต้ที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมในปัจจุบันมีอยู่ที่ไหนบ้าง และอย่างไร

คำตอบที่ได้ คือ ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และบางส่วนของจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งหมดประมาณ 474,486 คน โดยมีอยู่หนาแน่นในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดสุรินทร์ ส่วนในลาวใต้มีอยู่ประมาณ 45,498 คน ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในแขวงสาละวันและจำปาสัก ลักษณะเด่นของชุมชนดังกล่าว คือ แนวคิดความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงช้าง และการทอผ้า

2. ชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวใต้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร

คำตอบที่ได้ คือ ชุมชนชาวกวยทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งในทางประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์และทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาร่วมกัน โดยมีการอพยพมาจากภาคเหนือของประเทศอินเดีย แถบเทือกเขาหิมาลัย ด้วยกันเมื่อประมาณ 3,500 ปีก่อน และมีการกระจายกันอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ด้วย

3. มีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และลาวได้อย่างไรบ้าง

คำตอบที่ได้ คือ อาจทำได้โดยการสำรวจสภาพชุมชนที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม และขึ้นบัญชีไว้อย่างเป็นทางการ แล้วเผยแพร่ให้กับธุรกิจท่องเที่ยวให้รับรู้และเข้าใจในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว

4. มีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอย่างไรบ้าง

คำตอบที่ได้ คือ แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพึ่งพาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน สามารถทำได้โดยการประสานความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น การอำนวยความสะดวกในการเดินทางโดยไม่ต้องมีวีซ่า (VISA) ระหว่างกัน การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางทั้งของตนเองและประเทศเพื่อนบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน และการใช้บัตรการเดินทางท่องเที่ยวร่วมกันของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบเมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับความเข้าใจที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และคำบอกเล่าของผู้รู้ในอดีตที่ผ่านมาแล้ว มีส่วนที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ในส่วนที่ว่าในเขตพื้นที่ของเมืองอัตปือ แสนปาง และเมืองจำปาสักเป็นดินแดนที่อยู่อาศัยของชาวกวย หรือส่วย หรือข่า เป็นจำนวนมากนั้น ในความเป็นจริงในปัจจุบันมีอยู่บ้างเป็นบางส่วนแต่ที่มีอยู่มากคือที่เมืองอัตปือ ปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นแขวงอัตปือ ซึ่งมีชนเผ่า ต่าง ๆ ถึง 60 เผ่าหรือชนของประชากรทั้งหมดที่มีอยู่ประมาณ 1.7 แสนคน (สัมภาษณ์บุญโถม, แสงใหญ่, 4 กุมภาพันธ์ 2550) แต่ชนเผ่าเหล่านั้นส่วนใหญ่จะเรียกตนเองว่าเผ่าละแวกหรือเผ่า บราวไม่พบว่าเผ่ากวยหรือส่วยอยู่ในพื้นที่ของแขวงอัตปือเลย ในขณะที่เอกสารฝ่ายไทยได้ระบุอย่างชัดเจนว่า ชนเผ่าส่วยได้มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่อัตปือและแสนปาง (ปัจจุบันแสนปางเป็นเมืองหนึ่งของจังหวัดสตูลตรงของกัมพูชา) ก่อนที่จะอพยพมาอยู่ในเขตอีสานตอนใต้ของประเทศไทย ส่วนที่เมืองจำปาสักว่ามีพวกส่วยหรือกวยหรือข่าอยู่เป็นจำนวนมากในอดีตนั้น ณ ปัจจุบันมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย แต่จะมีอยู่มากที่เมืองสุขุมมา เมืองบาเจียงเจริญสุข แขวงจำปาสัก และเมืองเลางาม เมืองสาละวัน แขวงสาละวันเท่านั้น ส่วนที่อื่น ๆ จะอยู่ผสมกลมกลืนกับเผ่าอื่น ๆ และมีการกลืนกลายทางวัฒนธรรมไปเป็นแบบลาวเกือบทั้งหมด ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางด้านการเมือง คือ ความเป็นเอกภาพของชาติและเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ต้องปรับตัวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองตามระบบบริโภคนิยมที่ผ่านมา พร้อมกับการเปิดประเทศภายใต้นโยบายเปลี่ยนแปลงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา ดังนั้น ภาพเก่า ๆ ที่ได้จากเรื่องราวในทางประวัติศาสตร์จึงเปลี่ยนแปลงไปแทบหาร่องรอยไม่ได้เลย และไม่มีใครในประเทศลาวปรารถนาที่จะพูดถึงอีก เนื่องจากเกรงจะกระทบต่อนโยบายของรัฐ และไม่สามารถหาเอกสารหลักฐานใด ๆ ในประเทศมาอ้างอิงได้อย่างน่าเชื่อถืออีกด้วย

2. ลาวกับไทยแม้หลายคนจะเข้าใจว่าเป็นบ้านพี่เมืองน้องกันก็จริง แต่ในความเป็นจริงแล้วจะเป็นบ้านพี่เมืองน้องกันเฉพาะเรื่องของชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเท่านั้น ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการเมืองแทบจะกล่าวได้ว่าเป็นศัตรูกันมาตลอด ตั้งแต่ไทยเข้าไปปกครองลาวเป็นเวลาถึง 111 ปี และได้สมคบกับอเมริกาไปทิ้งระเบิดในประเทศลาวในขณะที่ลาวได้พยายามดิ้นรนเพื่อความเป็นเอกราชของตนเอง จนกระทั่งลาวได้หันไปพึ่งพาเวียดนามและประเทศในเครือขายสังคมนิยมและสุดท้ายก็ได้นำระบอบสังคมนิยมมาใช้ในการปกครองประเทศ ซึ่งทั้งระบบการคิด วิธีการดำเนินงานในการปฏิบัติต่อประเทศไทยและคนไทยแล้วจะได้รับความสำคัญน้อยกว่าประเทศในกลุ่มสังคมนิยมด้วยกัน แม้ในความเป็นตัวตนของความเป็นคนลาวในเชิงปัจเจก จะมีความใกล้ชิดผูกพันกับคนไทยอยู่มากก็ตาม สำหรับในด้านการค้าและการลงทุนซึ่งเป็นเรื่องของผลประโยชน์ร่วมกันนั้นจะเป็นไปตามหลักการสากลที่ว่าด้วยการค้าเสรีทั่วไป แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศลาวและคนลาวได้ประโยชน์ร่วมอยู่ด้วยเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม เช่น จะไปใช้พื้นที่เพาะปลูกในลาวก็ต้องตอบคำถามให้ได้ว่าจะปลูกอะไร อย่างไร คนลาวจะได้อะไรจากการลงทุนนั้น ในแง่ของการมีงานทำ การพัฒนาฝีมือ การรักษาสภาพแวดล้อม เป็นต้น

3. จากข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยพบว่า ดินแดนที่เรียกว่าอีสานใต้และลาวใต้มีลักษณะเด่น ๆ ทางวัฒนธรรมร่วมกันอยู่หลายอย่าง เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน และกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เพียงแต่ยังไม่ได้มีการนำมาจัดการรวมเพื่อให้เกิดคุณค่าต่อการท่องเที่ยวมากนัก ทั้ง ๆ ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้มีความต้องการหรือสนใจอยู่เพียงสองอย่าง คือ ธรรมชาติกับวัฒนธรรม แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องก็จะให้ความสนใจเฉพาะในส่วนที่เป็นธรรมชาติเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจจะเพราะง่ายกว่าสะดวกกว่าที่จะไปเกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องสัมผัสกับบุคคลอื่น แต่ในความเป็นจริงการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมจะมีความยั่งยืนและเกิดประโยชน์ในระยะยาวได้มากกว่า ทั้งต่อตัวนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว และประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหาร ที่พัก และผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นที่ผลิตขึ้นมา ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นจริงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ หรือมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เป็นต้น

4. แม้ในประเทศลาวจะมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งในทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอยู่มาก แต่โอกาสที่จะเกิดและนำมาสู่การท่องเที่ยวระหว่างกันกับไทยนั้นดูค่อนข้างจะมีความเป็นไปได้ยากอยู่ เนื่องจากในระยะนี้ชาวต่างประเทศที่ประสงค์จะเดินทางเข้าไปในประเทศลาวยังไม่สามารถเข้าไปประเทศลาวโดยตรงได้สะดวกนัก จึงต้องเดินทางผ่านประเทศไทยก่อนซึ่งทำให้ประเทศไทยพลอยได้รับประโยชน์ไปด้วย แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนไทยแล้วมักนิยมเดินทางตรงไปที่ประเทศลาวเลยมากกว่าที่จะแวะตามเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะบริษัทนำเที่ยวจะมีการแข่งขันกันสูงและแต่ละบริษัทจะต่อสู้กันด้วยกลยุทธ์ราคา จึงพยายามที่จะนำนักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวปลายทางโดยตรง ซึ่งจะใช้เวลาและค่าใช้จ่ายต่ำกว่าคู่แข่ง ซึ่งลักษณะดังกล่าวถ้าหากไม่มีการบังคับว่าถ้ามาอีสานใต้ต้องแวะที่ไหนบ้างก่อนที่จะเดินทางเข้าไปสู่ประเทศลาว แต่ในความเป็นจริงแล้วก็ไม่สามารถที่จะบังคับได้ เพราะไทยเป็นประเทศประชาธิปไตยที่ผู้ประกอบการทุกคนสามารถเลือกดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของตนเองได้โดยเสรี ที่ไม่ผิดต่อกฎหมาย แนวทางที่จะเป็นไปได้คือการร่วมมือกันกระตุ้นชักชวนว่า ถ้ามาเที่ยวไทยแล้วควรจะไปเที่ยวต่อที่ไหนในลาวบ้าง หรือถ้ามาเที่ยวที่

ประเทศลาวแล้วควรจะมาเที่ยวต่อที่ไหนในประเทศไทยบ้าง หรืออาจมีการซื้อตั๋วเพื่อการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยซื้อจากไทยไปใช้ในลาวได้ และซื้อจากลาวแล้วนำมาใช้ในไทยได้ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองประเทศต้องอำนวยความสะดวกทั้งในแง่ข้อมูลข่าวสารและการเดินทางเข้าออกประเทศ โดยมีเงื่อนไขพิเศษกว่าคนที่เดินทางไปโดยวัตถุประสงค์อื่นที่มีใช้การท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้มีการศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่ และจัดทำเป็นบัญชีแหล่งท่องเที่ยวไว้อย่างเป็นระบบที่ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ และมีการนำออกเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้กันทั่วไปทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ในรูปของการประชุมสัมมนาและสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วารสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ และโปสเตอร์ เป็นต้น
2. ควรมีการเผยแพร่และให้ข่าวสารข้อมูลแก่บริษัทนำเที่ยว และผู้เดินทางมาท่องเที่ยว ให้มีโอกาสรับรู้และเลือกที่จะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ หากมีความต้องการโดยมีเงื่อนไขและข้อแนะนำในการปฏิบัติตนในขณะอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ
3. นักท่องเที่ยวเองก็ต้องยอมรับความจริงว่า สถานที่ที่ตนเองกำลังท่องเที่ยวอยู่นั้นคือบ้านคนอื่น วัฒนธรรมคนอื่น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่แท้จริงของเขา ที่เขาคิด เขาเชื่อ และเขาอยู่ของเขามาได้ตั้งแต่อดีต ไม่ควรเอาพื้นฐานของตนเองเข้าไปเปรียบเทียบกับเขาว่า เขาจะต้องคิด จะต้องเชื่อ และจะต้องทำ จะต้องเป็นอย่างที่เราเป็น และไปล่วงเกินวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของพวกเขา โดยไม่คำนึงถึงความไม่รับผิดชอบต่อความรู้สึกและผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดกับเขา หลังจากที่เรากลับมาบ้านเราแล้ว
4. รัฐต้องยอมรับความจริงในด้านความแตกต่างระหว่างระบอบการปกครอง เพราะเป็นสิ่งที่มีความผลต่อวิถีคิด และแนวปฏิบัติต่อกัน แม้ในความเป็นชาติพันธุ์และวัฒนธรรมจะเป็นพี่น้องกันก็จริง ดังนั้นจึงต้องหาจุดร่วมและจุดต่างระหว่างกันให้ได้ เพื่อที่จะนำไปสู่การร่วมมือกันในส่วนที่เป็นจุดร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนฐานของผลประโยชน์ร่วมกันในทุกด้าน ไม่เพียงแต่ด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ทั้งในระดับรัฐและระดับประชาชนอย่างเสมอภาค จริงจัง และจริงใจ ภายใต้อัตลักษณ์ร่วมกันทุกฝ่าย
5. ควรมีการวิจัยให้ครอบคลุมถึงเผ่าอื่น ๆ ในลาวได้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นเผ่าอะไรก็ตามที่มีอยู่ในลาวได้ที่มีลักษณะเด่น ๆ ได้แก่ เผ่าเกรียง (แงะ) เผ่าบราว (ละแว) เผ่ากะตู เผ่ากะตาง เผ่าตะโอย และจุดเด่น ๆ ทางวัฒนธรรมของเผ่าลาวด้วย ทั้งนี้โดยเชื่อมโยงให้เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้านวัฒนธรรมในอีสานได้ด้วย

บรรณานุกรม

- กุลวลา สุวรรณพิมล. (2548). **หลักการมัคคุเทศก์**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- แกรนท์ อีแวนส์ เขียน ดุษฎี เฮย์มอนด์ แปล, (2549). **ประวัติสังเขปประเทศลาว ประเทศกลางแผ่นดินเอเชียอาคเนย์**. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้ง.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2519). **ความเป็นมาของคำสยาม-ไทย-ลาวและขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- เจริญ ไวรจันกุล. (2530). **การสำรวจวัฒนธรรมลุ่มน้ำมูล**. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, เอกสารอัดสำเนา.
- ชนเผ่าอื่น ๆ ในไทย** : สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2550, จาก <http://www.hilltribe.org/thai/othertribes>.
- ชนิศา ครูจิรวาณวัฒน์. (2546). **เจตคติผู้ประกอบการด้านที่พิกแบบสัมผัสวัฒนธรรมในเขต ภาคกลางของประเทศไทย**, วิทยานิพนธ์ ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2520). **ความเร้นลับในหมู่ชาวไทยเขมร (เขมร) ศึกษากรณีความเชื่อในเรื่องคาถาอาคม**. โครงการสนับสนุนการวิจัยทางวัฒนธรรมมูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยูทอมป์สัน, เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2533). **วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล : กรณี เขมร ลาว ส่วย สุรินทร์**. กรุงเทพฯ: สารมวลชน,
- _____. (2533). **ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของชาวกูย (ส่วย) ในจังหวัดสุรินทร์**. เอกสารอัดสำเนา.
- ฐลัทธิต ฐชาติ. (2538). **องค์ประกอบพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว**. จุลสารการท่องเที่ยว. หน้า 14.
- เชาว์ ไรจนแสง และเพิ่ม อินบัว. (2546). **รายงานการวิจัยการพัฒนาตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย**.
- ดวงธิดา ราเมศวร์. (2537). **ประวัติศาสตร์และราชวงศ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลาวสยาม พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์**. กรุงเทพฯ : ทิพอักษรการพิมพ์.
- บุญณนิดา ไสดา. (2544). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว อิ ส ร ะ ช า ว ต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประจักษ์ ฉายแสง และทิวรักษ์ เสรีภาพ. **วรรณกรรมสองแควตอนที่ 119 เรื่อง นิทานชาวกูย**. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2550 จาก http://www.thai_folkus.com/L2Qua/Lg1_120/119_L2Qhtm.
- พลับพึง คงชนะ. (2534). **“ประวัติศาสตร์ลาวโดยทั่วไป” ลาว : สังคมศาสตร์**. เอกสารอัดสำเนา.
- เพ็ญศรี เจริญวานิช และคนอื่น ๆ. (2543). **การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้**.
- ไพฑูรย์ มีกุล. (2531). **พรมแดนความรู้การศึกษาวัฒนธรรมอีสาน**. คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, เอกสารอัดสำเนา.

- วรินดา เจริญรัตน์. (2549). **บทบาทการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดอำนาจเจริญ**, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วุฒินันท์ พระภูจำนง. (2535). **วัฒนธรรมชาวไทยกวย (ส่วย) อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์**. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์.
- ศักดิ์ชัย อินทร์จันทร์. **เอกชนชี้ท่องเที่ยวไทยย่ำอยู่กับที่ ททท.ไร้นโยบายบริหารกู่วิกฤติชาติ**.มติชนรายวัน ฉบับที่ 20, 698 (24 มิถุนายน 2549).
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และคนอื่น ๆ. (2543). **โครงการสารคดีลาวตอนล่าง “สะพานนะเขต สาละวัน เขกของ และอัตปือ : ห้าแขวงแห่งลาวตอนล่าง”**. โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยชุดโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค, เอกสารอัดสำเนา.
- ศูนย์กลางแนวลาวสร้างชาติ.(2548). **บรรดาชนเผ่าใน ส.ป.ป.ลาว**. โรงพิมพ์บันทาคูลาด : เวียงจันทร์.
- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. (2533). **วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล : ภูมิศึกษาเขมร ลาว ส่วย สุรินทร์**. พระนคร : บริษัทสารมวลชน จำกัด.
- สุนิสา โพธิ์เตี้ย. (2534). **การศึกษารูปแบบการพัฒนาการของชุมชนหัวหินอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว**, วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรม, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคนอื่น ๆ. (2547). **แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- หม่อมอมร วงศ์วิจิตร (มรว.ปฐุม). **ประชุมพงศาวดาร เล่ม 1 ภาคที่ 70**. ตอนตำนานเมืองนครจำปาสัก.
- เอเจียน แอมอนิเย แปลโดย ทองสมุทร โดเร และสมหมาย เปรมจิตต์. (2539). **บันทึกการเดินทางในลาว**. โครงการผลิตเอกสารส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

www.thaiwisdom.org/p_culture/api/api_1.htm.

www.tat.ot.th

www.culture.go.th

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เขียนเป็นภาษาลาวก็ได้

แบบสำรวจชนเผ่าในแขวงจำปาสัก

ที่	ชื่อชนเผ่า	ที่อยู่ของชนเผ่า		จำนวนครัวเรือน/ประชากรของชนเผ่า			ลักษณะเด่นพิเศษ ของชนเผ่านี้
		บ้าน	เมือง	จำนวน	ชาย	หญิง	
1	เผ่าลาว						
2	เผ่าผู้ไท						
3	เผ่าขอม						
4	เผ่ายรูด (ละเวง)						
5	เผ่าตะไค่						
6	เผ่ากะตาง						
7	เผ่าแงะ						
8	เผ่าอาลัก						
9	เผ่ารินยะเหิน						
10	เผ่าแคะชะแม						
11	เผ่าเบรา (ละเว)						
12	เผ่ากะตู						
13	เผ่าเตี๋ยง						
14	เผ่ากะมู						
15	เผ่าโดย						

ตารางเปรียบเทียบภาษาชนเผ่าใน สปป.ลาวตอนใต้ และอีสานใต้

ที่	คำศัพท์ ใน ภาษาไทย	ภาษา อีสาน	ภาษา ลาว	ภาษา ส่วย หรือ กวย	ภาษา ชนเผ่า ละแวก	ภาษา ชนเผ่า ละเวน	ภาษาชน เผ่าแงะ หรือเตี๋ยว	ภาษา ชนเผ่า กะตู	ภาษา ชนเผ่า กะตาง	อาลัก	ตะโม	บรู	หมาย เหตุ

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

**แบบเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ในเขตอีสานใต้และลาวใต้**

1. ชื่อหมู่บ้านที่เป็นทางการ..... ไม่เป็นทางการ.....
หมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ/เมือง.....จังหวัด/แขวง.....
ประเทศ.....

2. สภาพทั่วไปทางกายภาพของหมู่บ้านในด้านต่อไปนี้

2.1 สภาพทั่วไปของที่ตั้งหมู่บ้าน

.....
.....
.....

2.2 สภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

.....
.....
.....

2.3 จำนวนครัวเรือนภายในหมู่บ้าน..... ครัวเรือน จำนวนประชากร.....คน
เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษา.....หรือเป็นเผ่า.....คิดเป็น

สัดส่วน.....เปอร์เซ็นต์ และเผ่า.....เปอร์เซ็นต์

2.4 อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ.....

มีรายได้คิดเป็นเงิน.....บาท/กิบต่อปี อาชีพเสริมคือ .....

.....มีรายได้คิดเป็นเงิน.....บาท/กิบต่อปี

2.5 ประเพณี/วัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน คือ (ระบุว่าอะไร เมื่อไร และอย่างไรโดยสรุป)

1).....

.....
2).....

.....
3).....

.....
4).....

5).....

.....

6).....

.....

2.6 บุคคลสำคัญในชุมชน เช่น ผู้นำ/ผู้รู้ หรือภูมิปัญญาในชุมชน ได้แก่

1) ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี มีความ
สำคัญ คือ.....

2) ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี มีความ
สำคัญ คือ.....

3) ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี มีความ
สำคัญ คือ.....

4) ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี มีความ
สำคัญ คือ.....

5) ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี มีความ
สำคัญ คือ.....

2.7 สถานที่สำคัญของชุมชน คือ (ระบุว่าคืออะไร ตั้งอยู่ที่ไหน มีรูปลักษณะและขนาด
อย่างไร มีความสำคัญอย่างไร)

1).....

.....

2).....

.....

3).....

.....

3. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโดยย่อ

.....

.....

.....

.....

4. สิ่งสำคัญอื่น ๆ ในชุมชนหรือของชุมชนที่เห็นว่ามีสำคัญต่อการท่องเที่ยว คือ

1).....มีความสำคัญ คือ

.....

2).....มีความสำคัญ คือ

.....

3).....มีความสำคัญ คือ

.....

4).....มีความสำคัญ คือ

.....

5. ข้อสรุปในเชิงวิเคราะห์ของผู้เก็บข้อมูล

1) ลักษณะเด่นสำคัญที่มีอยู่เดิมและสามารถพัฒนาเป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวได้

.....

.....

.....

.....

2) ลักษณะเด่นสำคัญที่ยังไม่มี แต่เห็นว่ามีแนวทางที่จะพัฒนาเป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวได้

.....

.....

.....

3) ความเห็นโดยภาพรวมของชุมชนนี้

.....

.....

.....

ชื่อ-นามสกุล..... ผู้ให้ข้อมูล

ลงชื่อ..... ผู้เก็บข้อมูล

อายุ.....ปี บ้านเลขที่.....ตำบล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2549

อำเภอ/เมือง.....จังหวัด/แขวง.....

ภาคผนวก ค
ภาพกิจกรรม

นำคณะนักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาการวิจัยเพื่อพัฒนา
จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เข้าเยี่ยมชมโบราณสถานที่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม “วัดภู”
ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2550

นำคณะนักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาการวิจัยเพื่อพัฒนา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์เข้าเยี่ยมชมหมู่บ้านชนเผ่าบ้านหลักชาวแปด ชนเผ่าจำลอง และ พิธีกรรมบุญกุ่มข้าวของชาวบ้าน เมืองจำปาสัก แขวงจำปาสัก ในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2550

นำคณะนักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาการวิจัยเพื่อพัฒนา
จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เข้าเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในแขวงจำปาสัก เช่น
น้ำตกหลี่ผี น้ำตกคอนพะเพ็ง และน้ำตกตาดผาส้วม ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2550

ภาคผนวก ง

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

กิจกรรมหลักที่ทำตาม Proposal

ตามแผนงาน		ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ปฏิบัติจริง		สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม			ผลที่ได้จริง			
1. ส่งแบบสำรวจทางไปรษณีย์ สํารวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อหาชุมชนของชาวกวยให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลใน 4 จังหวัด และพนักงานแผนกสิทธิกรรมและป่าไม้ของแขวงที่มีชุมชนชาวกวยอาศัยอยู่		ได้ข้อมูลพื้นฐานทางชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยทั้งในเขตอีสานใต้และลาวใต้ว่ามีอยู่ที่ไหนบ้างและอย่างไร	ได้รายชื่อตำบล หมู่บ้าน ของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้ และลาวใต้ว่ามีอยู่ที่ไหนบ้าง อย่างไร		ข้อ 1	60% เนื่องจากบางแห่งไม่ได้ตอบคำถามที่ส่งไปกลับมาให้
2. นำแบบสำรวจสภาพชุมชนลงไปสำรวจกับผู้นำชุมชนชาวกวยที่มีลักษณะเด่นที่น่าสนใจ			ได้สภาพของชุมชนชาวกวยที่มีลักษณะเด่นทั้งในด้านกายภาพและวัฒนธรรม			
3. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่มีลักษณะเด่นตามจำนวนของชุมชนที่ได้จากการสำรวจ		ได้แนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในกลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	ได้ทราบประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษาที่ใช้และความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกันของชาวกวยในเขตอีสานใต้กับลาวใต้		ข้อ 3 และ ข้อ 4	100% เพราะได้คำตอบตามที่ตั้งคำถามไว้ครบถ้วน

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ			
4. ประชุมเชิงปฏิบัติการภาคที่เกี่ยวกับ กับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จำนวน 10-15 คน	เชิญภาคที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ 5 คน ภาคเอกชน 5 คน และ ภาคประชาชน 5-10 คน ร่วม ประชุมเพื่อหาแนวทาง พัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน	ได้พูดคุยหารือกับผู้ประกอบการและ ผู้ที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอ ผลการวิจัยต่อกับนักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา และสาขาวิจัยเพื่อการพัฒนา ซึ่งทำ ให้เห็นแนวทางในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวและกำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนาของกลุ่มจังหวัดล้านนาใต้กับ ประเทศเพื่อนบ้าน	ข้อ 3 และ ข้อ 4	100% เพราะได้อำตอบ ชัดเจน

ภาคผนวก ง
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชื่น ศรีสวัสดิ์

Mr. Chuen Srisawat

ที่อยู่ปัจจุบัน 91/41 หมู่บ้านบัวทอง 2 ถ.ชยางกูร ต.ขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี
34000 โทร. (06) 2545544

สถานที่ติดต่อได้สะดวก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
โทร. 045 – 352000 ต่อ 1523

การศึกษา

1. ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์เน้นการบริหารรัฐกิจ)
2. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์ เศรษฐกิจ
การเมือง การปกครอง และการพัฒนาอีสาน)

ตำแหน่งทางวิชาการ / บริหาร

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
2. ประธานโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผลงานทางวิชาการที่สำคัญ

1. เอกสารประกอบการสอนวิชารัฐศาสตร์เบื้องต้น
2. เอกสารประกอบการสอนวิชาองค์การและการจัดการ
3. เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารงานบุคคล
4. งานวิจัยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของชาวส่วย
5. รูปแบบการพัฒนาชนบทโดยใช้กลุ่มออมทรัพย์เป็นเครื่องมือ
6. การวิจัย การดำรงชีพของชาวอีสานในภาวะภัยแล้ง
7. การวิจัยผู้นำและศักยภาพผู้นำชุมชนในชนบทอีสาน
8. ศักยภาพขององค์กรชุมชนในการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม
9. พฤติกรรมการบริโภคของชาวไทยเขมร ที่มีผลต่อพยาธิสภาพในจังหวัดสุรินทร์
10. สถานภาพการทำไร่ในชุมชนอีสาน

ความรู้ความชำนาญพิเศษ

1. การวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. การจัดการองค์กรชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ

2. อาจารย์เกริกไกร แก้วลั่น

ชื่อ/สกุล นายเกริกไกร แก้วลั่น

วัน/เดือน/ปี เกิด 10 เมษายน 2502

วุฒิการศึกษา - การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชา ภูมิศาสตร์

- Postgraduate Diploma of Interdisciplinary Studies

(Research Preparation) จาก Edith Cowan University, Australia

หน่วยงานที่สังกัด โปรแกรมวิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ 2 ระดับ 7

ตำแหน่งทางการบริหาร

- ผู้ช่วยคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2542 – 2543
- รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2544 – 2545
- รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี (ปัจจุบัน)

ภาระกิจการสอน เป็นอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา ดังต่อไปนี้

1. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม (Human Being and Environment)
2. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม Human and Environment)
3. ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม (Cultural Geography)
4. ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems)
5. การสำรวจระยะไกลเบื้องต้น (Remote Sensing)
6. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย (Thailand Geography)
7. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources Management)
8. การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ในงานวัฒนธรรม (Computer Usage in Cultural Works)

ความสนใจเฉพาะด้าน

- ศึกษาข้อมูลด้านระบบภูมิสารสนเทศ (Geo-Information Systems)

มาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอน และงานวิจัย